

# Vitaliteit sportverenigingen Eindhoven 2013

Janine van Kalmthout

Harold van der Werff



# **Vitaliteit sportverenigingen Eindhoven 2013**

in opdracht van gemeente Eindhoven

**Janine van Kalmthout  
Harold van der Werff**

*© Mulier Instituut  
Utrecht, Juli 2013*

*Mulier Instituut  
Sociaal-wetenschappelijk sportonderzoek*

*Postbus 85445  
3508 AK Utrecht*

*t 030-7210220  
e [info@mulierinstituut.nl](mailto:info@mulierinstituut.nl)  
i [www.mulierinstituut.nl](http://www.mulierinstituut.nl)*

# Inhoudsopgave

<b>Inleiding</b>	<b>5</b>
<b>1.    Beleid en strategie</b>	<b>7</b>
1.1    Beleidsplannen en speerpunten	7
1.2    Knelpunten	10
1.3    Advies en ondersteuning	12
1.4    Accommodatie	15
1.5    Samenwerking	18
1.6    Toekomst	24
<b>2.    Aanbod</b>	<b>27</b>
2.1    Nevenactiviteiten	27
<b>3.    Doelgroepen</b>	<b>31</b>
3.1    Samenstelling ledenbestand	31
3.2    Ledenverloop	33
<b>4.    Kader</b>	<b>37</b>
4.1    Vrijwilligers	37
4.2    Vergoedingen Kader	38
4.3    Bestuur	39
4.4    Trainers	40
<b>5.    Financiën</b>	<b>43</b>
5.1    Lidmaatschapsvormen en contributies	43
5.2    Financiële positie	44
<b>6.    Vitaliteit sportverenigingen</b>	<b>45</b>
6.1    Thematisch overzicht	45
6.2    Vitaliteitsindex	46
<b>Bijlage 1 Algemeen</b>	<b>49</b>



## Inleiding

In 2010 heeft de gemeente Eindhoven onderzoek laten uitvoeren naar de stand van zaken van het sportverenigingsleven in de gemeente Eindhoven en de belangrijkste problemen waarmee sportverenigingen kampen. Om deze zaken inzichtelijk te maken heeft de gemeente Eindhoven opdracht gegeven tot een nulmeting onder alle sportverenigingen in de gemeente. Het Mulier Instituut heeft het onderzoek destijds uitgevoerd. De resultaten van dit eerste Vitaliteitsonderzoek van sportverenigingen zijn door de Eindhovense Sportraad (ESR) uitgebreid met de sportverenigingen besproken. De resultaten van dat onderzoek zijn vervolgens gebruikt om het effect van de gezamenlijke verenigingsondersteuning, door de gemeente Eindhoven (Sportformule) en de Eindhovense sportraad, te kunnen meten en, waar nodig, de ondersteunende activiteiten bij te stellen.

Om de ontwikkelingen in de georganiseerde sport in Eindhoven te kunnen blijven volgen is destijds afgesproken om het onderzoek na twee of drie jaar te herhalen. Besloten is om in 2013 een herhaling van het onderzoek uit 2010 uit te voeren.

Vanaf 2012 stelt de gemeente elk jaar, na afstemming met de ESR, een jaarplan verenigingsondersteuning op. Met de resultaten uit het Vitaliteitsonderzoek 2013 beoogt de gemeente meer inzicht te krijgen in de verdere ontwikkeling van de vitaliteit van de Eindhovense sportverenigingen om zodoende het jaarplan verenigingsondersteuning 2013 – 2014 nog beter te laten aansluiten op de praktijk.

### Onderzoeksopzet

Het vitaliteitsonderzoek onder de Eindhovense sportverenigingen is gebaseerd op de landelijke Verenigingsmonitor. Dit is een uitgebreide vragenlijst waarbij verschillende aspecten van het functioneren van een vereniging aan bod komen zoals bestuur en beleid, leden en activiteiten, vrijwillig en betaald kader, financiën, advies en ondersteuning en accommodatieproblematiek. Deze vragenlijst dient als uitgangspunt bij het onderzoek in Eindhoven. In overleg met de gemeente Eindhoven, de klankbordgroep van de ESR en een delegatie van de voetbalverenigingen is de vragenlijst in 2010 aangepast, zodat de vitaliteit van de lokale sportverenigingen zo goed mogelijk in beeld kon worden gebracht. In 2013 is dezelfde vragenlijst gebruikt om een vergelijking met de nulmeting mogelijk te maken. De vragenlijst is daar waar nodig geactualiseerd. Door de landelijke Verenigingsmonitor als uitgangspunt te nemen is het mogelijk om de situatie in Eindhoven op bepaalde onderwerpen te vergelijken met de landelijke situatie.

Het onderzoek is uitgevoerd door het Mulier Instituut, sociaal-wetenschappelijk sportonderzoek. Het Mulier Instituut voert jaarlijks de landelijke Verenigingsmonitor uit bij een representatief Verenigingspanel.

De vragenlijst is bij de verenigingen afgenomen in de vorm van een webenquête. De gemeente heeft in samenwerking met het Mulier Instituut alle 247 verenigingen in Eindhoven voor dit onderzoek uitgenodigd. Van 112 verenigingen zijn de resultaten geanalyseerd, een netto respons van 45%. De onderzoeksgroep vormt een goede afspiegeling van de totale groep Eindhovense verenigingen. De kleinere verenigingen zijn iets beter vertegenwoordigd dan de grote, maar uit een vergelijking met de uitkomsten van 2010, blijkt dat dit ook in 2010 het geval was. Er zijn zeventig verenigingen die in 2010 ook de vragenlijst hebben ingevuld. De samenstelling van de onderzoeksgroepen in 2010 en 2013 wijkt onderling wel enigszins af (zie bijlage 1), die verschillen leiden er toe dat een vergelijking tussen de nul-(2010) en één-meting (2013) niet

zondermeer mogelijk is. Daar waar grote verschillen (10% of meer) worden waargenomen tussen beide metingen, kan worden gesproken van een verandering tussen beide jaren. Of er sprake is van een structurele ontwikkeling, zal moeten blijken uit toekomstige metingen. In de tekst bij de tabellen zullen mogelijke verschillen worden beschreven.

### **Analyse en rapportage**

De verkregen resultaten hebben we geanalyseerd en gepresenteerd in dit tabellenrapport. De tabellen zijn voorzien van de nodige toelichtingen. Niet alle verenigingen zijn in staat geweest om alle vragen uit de vragenlijst te beantwoorden. Ook waren bepaalde vragen niet van toepassing op elke vereniging. In de tabellen in de rapportage wordt aangegeven hoeveel verenigingen de desbetreffende vraag hebben beantwoord (bijv. n=112). Deze aantallen kunnen per tabel variëren.

In de tabellen zijn de gegevens uitgesplitst naar relevante onderscheidende kenmerken van de verenigingen. Het gaat hierbij om gegevens die van invloed zijn op het functioneren van de verenigingen, zoals grootte van de vereniging (klein  $\leq$  100 leden; middel(groot) 101 t/m 250 leden en groot  $>$  250 leden), aard van de sport (binnen-/ buitensport) en soort sport (teamsport, semi-individueel of individueel). In bijlage 1 zijn de achtergrondkenmerken van deze verenigingen beschreven. De uitkomsten zijn significant, wanneer de verschillen op basis van achtergrondkenmerken dermate groot zijn, dat er op basis van de steekproef niet meer kan worden gesproken van uitkomsten op basis van toeval. In de toelichting bij de tabellen wordt aangegeven welke verschillen tussen verenigingen significant zijn.

Waar mogelijk maken we in de rapportage een vergelijking met gegevens uit de landelijke Verenigingsmonitor.

In de hoofdstukken 1 t/m 5 presenteren we de resultaten per thema (beleid en strategie, aanbod, doelgroepen, kader en financiën). Tot slot beschrijven we in hoofdstuk 6 wat deze resultaten zeggen over de vitaliteit van de Eindhovense sportverenigingen. Tevens worden de belangrijkste zaken met betrekking tot het sportverenigingsleven in Eindhoven in beeld gebracht.



## 1. Beleid en strategie

In dit hoofdstuk over het beleid en de strategie van de sportverenigingen in Eindhoven vergelijken we waar mogelijk de cijfers uit Eindhoven met de landelijke cijfers.

### 1.1 Beleidsplannen en speerpunten

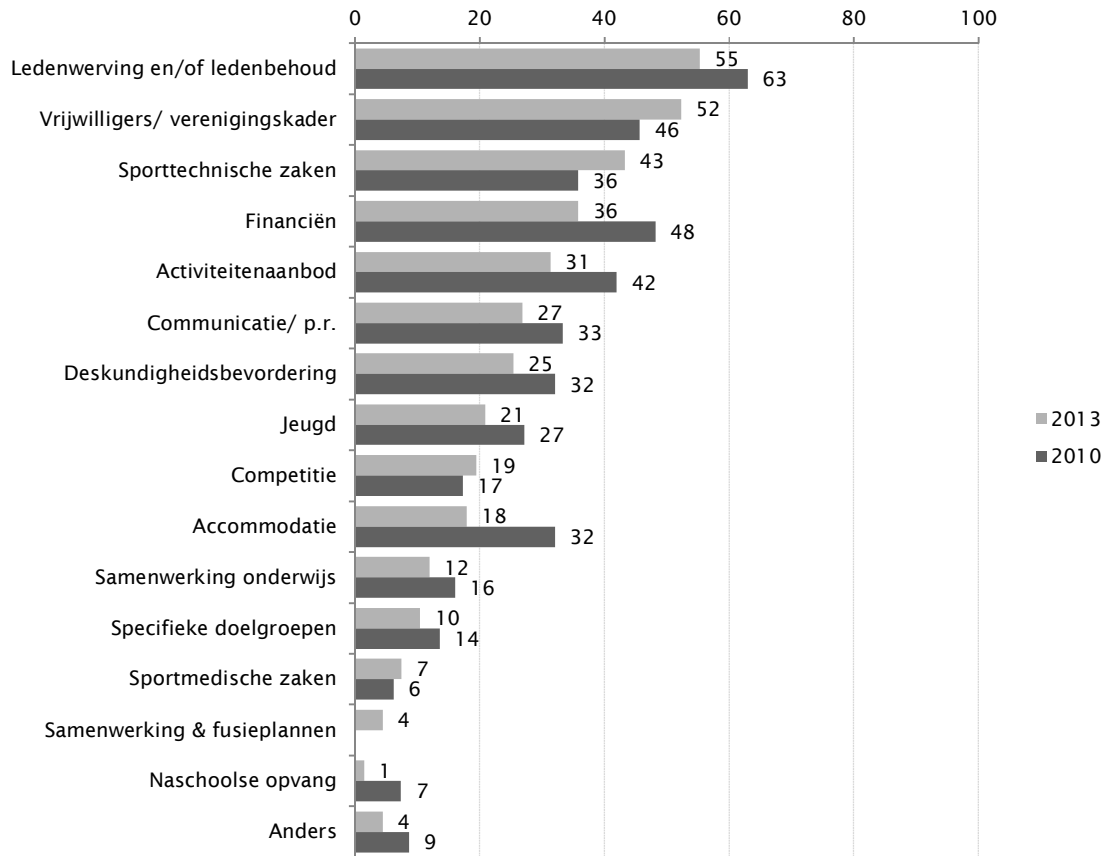
Drie vijfde (60%) van de verenigingen geeft aan dat zij in de afgelopen twee jaar voornemens, doelstellingen of plannen met betrekking tot het functioneren van de vereniging op papier hebben gezet (tabel 1.1). Bij kleinere verenigingen is dit minder vaak (48%) het geval dan bij grotere verenigingen (74%). In vergelijking met het landelijke beeld (59%) zijn er in Eindhoven evenveel verenigingen die hun doelstellingen of plannen op papier hebben gezet.

**Tabel 1.1 Aanwezigheid beleidsplannen bij verenigingen in de afgelopen twee jaar (% verenigingen)**

Eindhoven 2010	Eindhoven 2013	Grootte			Soort sport			Aard van de sport	
Totaal n=118	Totaal n=112	Klein n=56	Middel n=19	Groot n=34	Team n=37	Semi- individueel n=23	Individueel n=40	Binnensport n=36	Buitensport n=59
64	60	48	63	74	59	52	65	44	69

Als een vereniging in de afgelopen twee jaar voornemens, doelstellingen of plannen op papier heeft gezet, dan had dit in 56% van de gevallen betrekking op ledenwerving en/of ledenbehoud (figuur 1.1), direct gevolgd door vrijwilligers/verenigingskader (53%). Zeer weinig verenigingen hebben in beleidsplannen vastgelegd hoe wordt omgegaan met sportmedische zaken en naschoolse opvang. Hierbij moet worden aangetekend dat deze categorie niet op elke vereniging in dezelfde mate van toepassing is. Een voetbalvereniging heeft hier bijvoorbeeld meer mee te maken dan een bridge- of hengelsportvereniging.

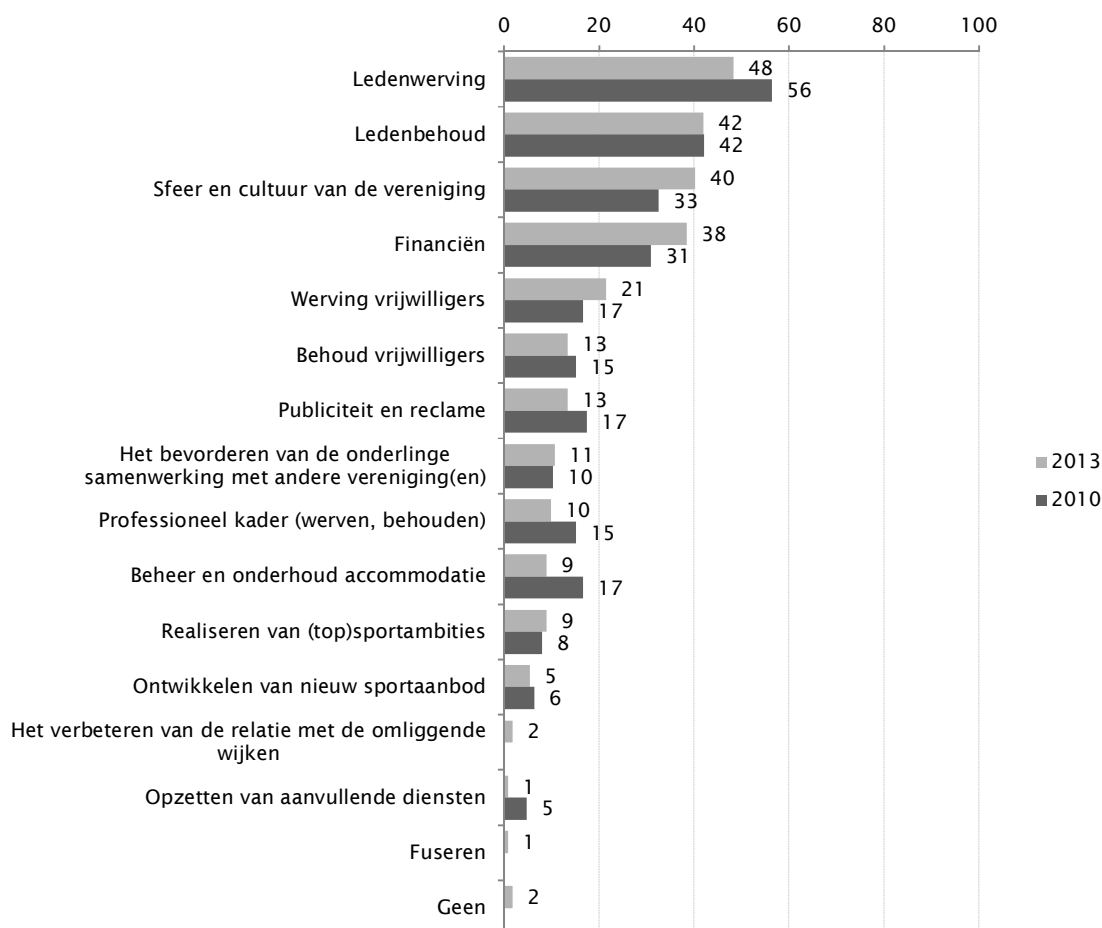
**Figuur 1.1 Onderwerpen die worden behandeld in beleidsplannen (% verenigingen met beleidsplannen; 2013 n=67, 2010 n=75)**



In vergelijking met 2010 hebben verenigingen in Eindhoven in 2013 minder vaak doelstellingen of plannen op papier gezet over accommodatie, financiën en activiteitsaanbod. Deze verschillen zijn niet statistisch significant.

De verenigingen in Eindhoven is gevraagd naar de drie belangrijkste aandachtspunten in hun beleid voor het komende jaar. De helft (48%) van alle verenigingen geeft aan dat het bestuur het komende jaar vooral gaat inzetten op ledenwerving (figuur 1.2). Verenigingen geven ook aan te gaan inzetten op ledenbehoud (42%), sfeer en cultuur van de vereniging (40%) en financiën (38%). Dit is dezelfde top-4 als in 2010. Minder aandacht is er voor de relatie met de omliggende wijken en het ontwikkelen van aanvullend en nieuw (sport)aanbod.

**Figuur 1.2 Speerpunten van beleid waar het bestuur zich het komende jaar voor inzet, (% verenigingen; 2013=112, 2010 n=118)**



De landelijke cijfers laten eenzelfde top-4 van speerpunten zien, alleen in een iets andere volgorde: ledenbehoud/-werving, behoud/werving vrijwilligers, financiën en sfeer en cultuur in de vereniging.

De aandacht voor deze onderwerpen in beleidsplannen en concrete speerpunten sluit nauw aan bij de knelpunten die de verenigingen ervaren in hun club, zoals verderop in dit hoofdstuk zal blijken (paragraaf 1.2).

In het algemeen is het bestuur goed op de hoogte van wat er leeft onder de leden. Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat deze vraag veelal is beantwoord door bestuurders. Het is mogelijk dat dit tot sociaal wenselijke antwoorden heeft geleid. De helft (56%) van de verenigingen geeft aan dat de vereniging bekend is bij de buurtbewoners en een goed imago heeft. Dit is vaker aan de orde bij de grote verenigingen dan de kleine verenigingen. Ook beschikken grote verenigingen vaker dan kleine verenigingen over een missie en visie voor de langere termijn. De meningen van de verenigingsbestuurders op de stellingen in tabel 1.2 zijn niet veranderd sinds 2010.

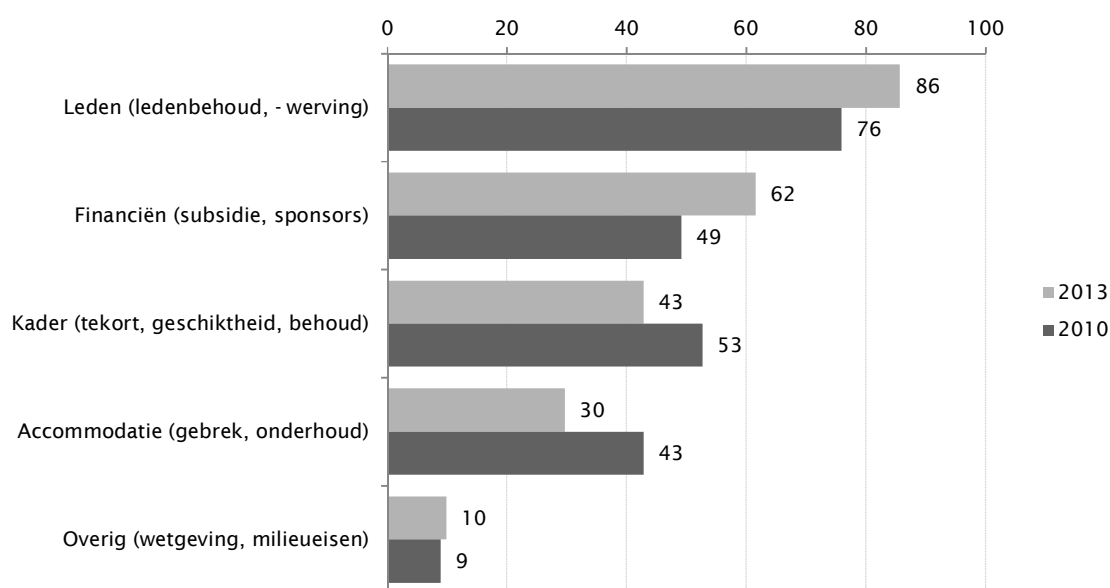
**Tabel 1.2 Bestuur en organisatie (percentage verenigingen (helemaal) eens)**

	Eindhoven	Eindhoven	Grootte		
	2010	2013	Klein n=51	Middel n=18	Groot n=32
	Totaal n=118	Totaal n=104			
Het bestuur is goed op de hoogte van wat er leeft onder de leden	98	92	93	84	94
Er bestaat een goede samenwerking tussen bestuur, commissies, vrijwilligers en andere betrokkenen in de vereniging	94	94	93	95	94
De functies, taken en verantwoordelijkheden zijn voor iedereen helder	84	87	89	84	85
De vereniging beschikt over een duidelijke missie en visie voor de lange termijn, waar zowel het bestuur als de leden achter staan	73	73	65	68	85
De vereniging is bekend en heeft een goed imago bij buurtbewoners	47	56	44	47	79

## 1.2 Knelpunten

Van alle verenigingen geeft 84% aan dat knelpunten of punten van zorg worden ervaren. Van de verenigingen die aangeven problemen te ervaren, geven de meeste (86%) aan dat de zorgen verband houden met het behoud of werving van leden (figuur 1.3), gevolgd door financiën (62%). De top-3 van knelpunten is anders dan in 2010. Het knelpunt financiën wordt na ledenbehoud/-werving het vaakst genoemd als knelpunt. In 2010 was dat nog kaderproblematiek. De verschillen zijn niet statistisch significant, maar wel opmerkelijk. Landelijk wordt kaderproblematiek meer als knelpunt ervaren dan in Eindhoven en staat daar in de gemelde knelpunten op de tweede plek (61%), gevolgd door financiën (47%).

**Figuur 1.3 Onderkende knelpunten (% verenigingen met knelpunten; 2013 n=96, 2010 n=112 )**



In figuur 1.3 komt naar voren dat het meest onderkende knelpunt bij verenigingen verband houdt met problematiek inzake werving en behoud van leden. Een derde gaf aan te kampen met een geringe aanwas van leden. Van de verenigingen die knelpunten ondervinden in het kader, geeft drie vijfde van de verenigingen aan dat dit verband houdt met het niet kunnen vinden van voldoende geschikte bestuursleden en vrijwilligers. Een derde kampt met een tekort aan technisch kader (trainers, arbitrage, coaches). Stijgende kosten/huurprijzen vormen bij het knelpunt financiën het grootste struikelblok (46%), gevolgd door een gebrek aan sponsors (27%). Verenigingen die knelpunten ondervinden in het accommodatiegebruik, geven aan voornamelijk problemen te ondervinden bij het onderhoud en de kwaliteit van de accommodatie.

Van de sportverenigingen in de gemeente Eindhoven geeft 43% aan dat de vereniging concurrentie ervaart binnen de eigen sport (tabel 1.3). Dit komt meer voor bij de grote verenigingen dan bij de kleine verenigingen.

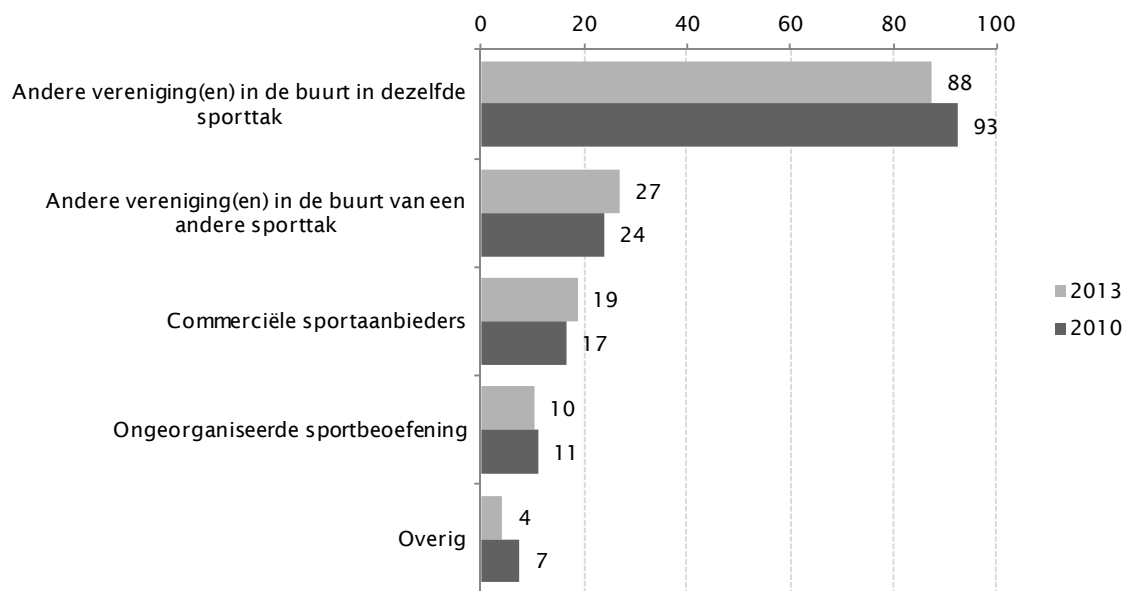
**Tabel 1.3 Concurrentie ervaren binnen de eigen sport (% verenigingen)**

Eindhoven 2010	Eindhoven 2013	Grootte			Soort			Aard	
		Totaal	Klein	Middel	Groot	Team	Semi-individueel	Individueel	Binnensport
n=118	n=112	n=56	n=19	n=34	n=37	n=23	n=40	n=36	n=59
43	43	32	47	59	51	39	43	44	44

De concurrentie komt in de meeste gevallen (88%) van een andere vereniging in de buurt die in dezelfde sporttak actief is (figuur 1.4). 27% van de verenigingen ervaart concurrentie vanuit een vereniging in de buurt die een andere tak van sport aanbiedt. De commerciële sportaanbieders en de ongeorganiseerde sportbeoefening wordt minder vaak door verenigingen als concurrentie

gezien (resp. 19% en 10%). De concurrentie onder het kopje ‘overig’, bevat aspecten als: ‘KNVB’, ‘Denksport via internet’ en ‘Diplomazwemmen gemeente’.

**Figuur 1.4 Herkomst concurrentie (% verenigingen dat concurrentie ervaart, 2013 n=48, 2010 n=54)**



### 1.3 Advies en ondersteuning

De sportbond en de Eindhovense sportraad worden door verenigingen het vaakst gebruikt/geraadpleegd voor externe dienstverlening, driekwart van de verenigingen (tabel 1.4). Van alle verenigingen maakt 32% gebruik van de dienstverlening van een privépersoon. Over deze dienstverlening en die van de sportraad zijn de gebruikers het meest tevreden. Verenigingen zijn het meest ontevreden wanneer zij van sportkoepels, sportbond of de Sportservice Noord-Brabant gebruikmaken (resp. 32%, 13% en 13%).

**Tabel 1.4 Gebruikmaken dienstverlening en het oordeel daarover (% verenigingen)**

	Eindhoven 2010	Eindhoven 2013	Beoordeling dienstverlening door verenigingen die er gebruik van hebben gemaakt		
	Gebruik-gemaakt n=126	Gebruik-gemaakt n= 112	Tevreden	Neutraal	Ontevreden
Sportbond	77	79	45	41	13
Eindhovense Sportraad	41	71	54	43	3
Gemeentelijke sportgebieden <sup>1</sup>		55	47	44	9
Sportformule <sup>1</sup>		46	46	50	4
Gemeente <sup>2</sup>	79				
Sportkoepels (NOC*NSF, NCSU, NCS, NKS)	36	37	24	45	32
Privépersoon	25	32	55	42	3
Sportleerbedrijf <sup>f</sup>		27	29	68	4
Overige organisaties	18	20	48	52	
Sportmedische adviescentra	10	19	20	75	5
Sportservice Noord-Brabant	28	14	47	40	13

<sup>1</sup> Deze antwoordcategorieën zijn in 2013 toegevoegd, niet gemeten in 2010.

<sup>2</sup> In 2013 is deze antwoordcategorie nader uitgesplitst, geen vergelijkbare meting in 2013.

Weinig verenigingen maken gebruik van adviesbureaus (14%), het Olympisch netwerk (9%) en het NISB (5%).

De verenigingen is gevraagd in hoeverre men behoefte heeft aan het overdragen van enkele taken aan betaalde krachten of andere vormen van professionals als er voldoende financiële armslag is (tabel 1.5). Twee derde van alle verenigingen geeft aan dat er behoefte is aan deze professionele ondersteuning. Dit is met name het geval bij de grote verenigingen (82%).

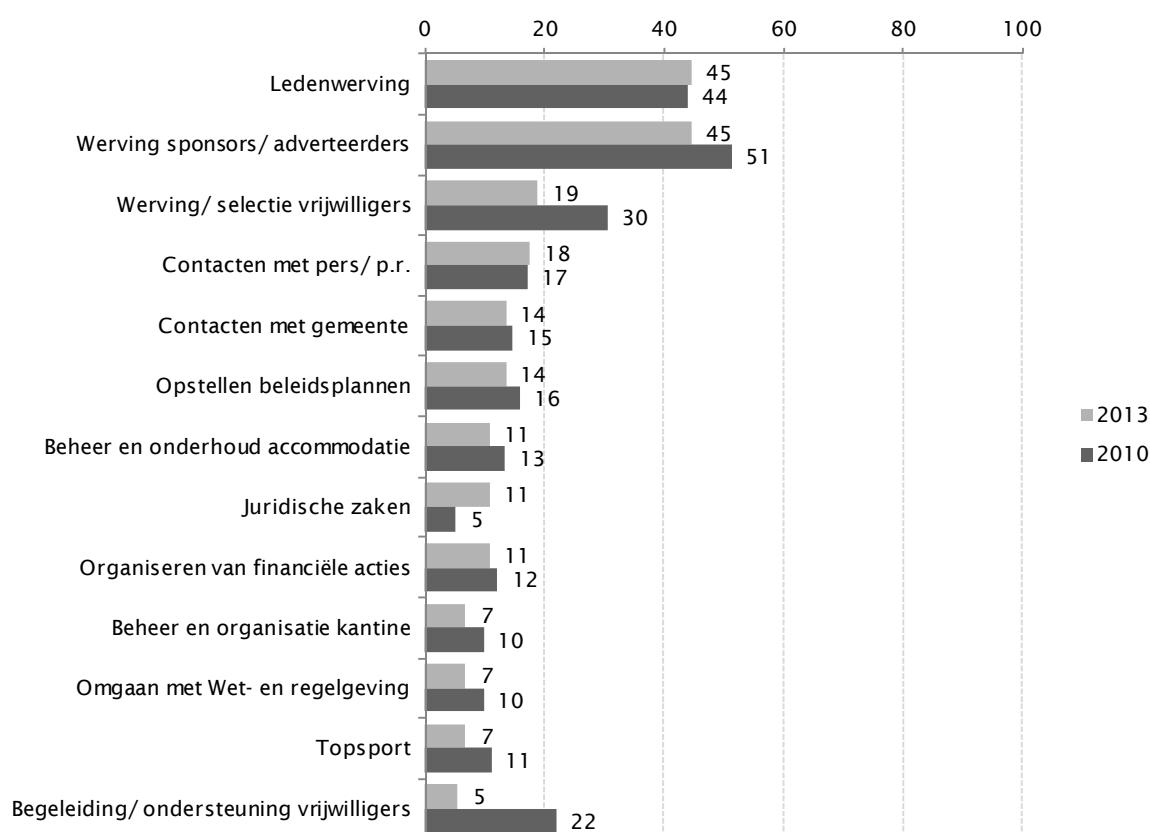
**Tabel 1.5 Behoeftte aan professionele ondersteuning onder verenigingen (% verenigingen)**

Eindhoven		Grootte			Soort			Aard	
2010	2013	Klein	Middel	Groot	Team	individueel	Individueel	Binnensport	Buitensport
Totaal	Totaal	n=55	n=19	n=33	n=37	n=21	n=39	n=36	n=56
n=118	n=109								
65	68	60	74	82	70	62	67	64	68

De helft van de verenigingen krijgt graag ondersteuning bij het werven van leden en sponsors/adverteerders (figuur 1.5). Ook op het gebied van werving van vrijwilligers en contacten met gemeente, pers/pr geven clubs aan behoefte aan ondersteuning te hebben. Weinig verenigingen geven aan ondersteuning nodig te hebben rond wet- en regelgeving (7%) en het beheer en organisatie van kantine (7%). Bij deze laatste categorieën geldt dat deze niet op alle verenigingen van toepassing zijn. Zo heeft een aanzienlijk aantal van de verenigingen geen eigen kantine in beheer.

Wat betreft de ondersteuning om oplossingen te vinden voor de vrijwilligersproblematiek lijkt er iets veranderd te zijn sinds 2010. Ook hier, niet statisch significant, maar wel opmerkelijk.

**Figuur 1.5 Taakgebieden ondersteuningsbehoefte (% verenigingen dat ondersteuning wenst; 2013 n=74, 2010 n=82)**



Sinds 2012 heeft Eindhoven een sportleerbedrijf. Het is een jonge loot aan de sportboom van de gemeente Eindhoven. Deze organisatie coördineert de vraag en het aanbod van sportstagiaires in Eindhoven. De helft van de verenigingen is niet bekend met het Sportleerbedrijf. Eén op de tien verenigingen maakt gebruik van hun diensten. Het zijn met name de grote verenigingen die gebruikmaken van hun diensten. Twee derde van de kleine en middelgrote verenigingen is niet bekend met het Sportleerbedrijf (tabel 1.6).

**Tabel 1.6 Bekendheid met het Sportleerbedrijf (% verenigingen)**

	Eindhoven			Soort			Aard		
	2013	Grootte		Semi-		Individueel	Binnen- sport	Buiten- sport	
	Totaal	Klein	Middel	Groot	Team				Individueel
	n=112	n=56	n=19	n=34	n=37	n=23	n=40	n=36	n=59
Nee, niet bekend met Sportleerbedrijf	54	63	68	32	49	43	60	64	47
Ja, maar maken er geen gebruik van	33	34	21	38	38	39	28	28	34
Ja, maken ook gebruik van diensten	13	4	11	29	14	17	13	8	19



Veertien verenigingen hebben gebruikgemaakt van het Sportleerbedrijf. In het algemeen zijn deze verenigingen tevreden (tabel 1.7).

**Tabel 1.7 Tevredenheid diensten Sportleerbedrijf (aantal verenigingen, n=14)**

	Noch tevreden		Weet	
	Tevreden	noch ontevreden	Ontevreden	niet/n.v.t.
Aangeboden diensten	9	4		1
Samenwerking tussen de vereniging en het Sportleerbedrijf	7	6		1
Meerwaarde van de stagiaires voor uw vereniging	9	2	1	2

De Eindhovense Sportraad concentreert zich sinds 2012, na de overgang van verenigingsondersteuning naar Sportformule Eindhoven van de gemeente Eindhoven, op belangenbehartiging voor haar leden, de Eindhovense sportverenigingen. Een derde van de verenigingen heeft geen mening over of is niet bekend met de Eindhovense Sportraad. Ongeveer vier op de tien verenigingen is tevreden over de Sportraad (tabel 1.8).

**Tabel 1.8 Tevredenheid over Eindhovense Sportraad (% verenigingen, n=112)**

	Noch tevreden		Weet niet/	
	Tevreden	noch ontevreden	Ontevreden	n.v.t.
De wijze waarop (het bestuur van) de ESR opkomt voor de belangen van de Eindhovense sportverenigingen.	38	23	3	36
De wijze waarop (het bestuur van) de ESR de sportverenigingen betreft bij het bepalen van haar standpunt op de diverse dossiers zoals bv. de sporttarieven	41	21	3	36
De wijze waarop de ESR communiceert met de sportverenigingen over het ingenomen standpunt op de diverse dossiers.	43	22	2	33

## 1.4 Accommodatie

Driekwart van alle verenigingen geeft aan dat de accommodatie in goede staat is (tabel 1.9). De situatie lijkt iets veranderd ten opzichte van 2010, maar er is geen sprake van statistisch significant verschil tussen 2010 en 2013.

**Tabel 1.9 Staat van de accommodatie (% verenigingen (helemaal) mee eens)**

	Eindhoven	Eindhoven	Grootte			Aard van de sport	
	2010	2013	Klein	Middel	Groot	Binnensport	Buitensport
	Totaal	Totaal					
	n=121	n=87	n=43	n=17	n=25	n=28	n=43
De accommodatie (veld/zaal/zwembad/clubhuis/kleedkamers enz.) is in goede staat	66	78	78	89	74	78	74
Met (het aantal beschikbare uren in) kunnen we met de huidige accommodatie op de huidige locatie nog jaren vooruit	56	66	67	63	65	61	66
Zaken als financiering, huur, onderhoud, beheer, exploitatie en privatisering van de accommodatie en /of het clubhuis verlopen naar wens en zijn helder	53	61	64	68	53	58	60

Van alle verenigingen in de gemeente Eindhoven maakt de helft gebruik van een buitensportaccommodatie (tabel 1.10). Dit is voornamelijk bij de grotere verenigingen het geval (79%). Van de verenigingen met een buitensportaccommodatie deelt 72% deze met een andere organisatie. De kleine verenigingen en de verenigingen die individuele sport aanbieden, delen vaker de accommodatie dan de andere verenigingen.

**Tabel 1.10 Accommodatiegebruik onder verenigingen (% verenigingen)**

	Eindhoven	Eindhoven	Grootte			Soort		
	2010	2013	Klein	Middel	Groot	Team	Semi-individueel	Individueel
	Totaal	Totaal						
	n=126	n=109	n=56	n=18	n=33	n=37	n=22	n=38
Maakt gebruik van een buitensportaccommodatie	44	50	36	44	79	51	41	55
	n=55	n=54	n=20	n=8	n=28	n=19	n=9	n=21
Delen van accommodatie	69	72	95	63	58	63	44	90

In totaal zijn er 39 verenigingen die de buitensportaccommodatie delen (tabel 1.11). Dit gebeurt voornamelijk met andere sportverenigingen (74%). In 38% van de gevallen wordt de accommodatie gedeeld met individuen. Hierbij valt te denken aan een tennispark dat banen verhuurt aan een vereniging, maar ook aan individuen. Een kwart van de accommodatiedelers (28%) deelt de accommodatie met scholen. Binnen de categorie ‘anders’ wordt genoemd: ‘Het Eindhovens kanaal’ en ‘Wijkjeugd klimt over het hek’.

**Tabel 1.11 Partijen waarmee buitensportaccommodatie gedeeld wordt (% verenigingen)**

	Eindhoven 2010	Eindhoven 2013	Grootte			Soort		
	Totaal n=57	Totaal n=39	Klein n=19	Middel n=5	Groot n=15	Team n=12	Semi- individueel n=4	Individueel n=19
Scholen	26	28	11		60	50	50	5
Andere sportverenigingen	82	74	84	100	53	67	50	79
Individueen (Semi-)overheid; defensie, zorginstellingen	32	38	32	20	53	25	75	37
		5	5	20			25	5
Anders	11	5	11		60	8		5

Bij 82% van de verenigingen is er bij het delen van de accommodatie sprake van voldoende toezicht op het naleven van de regels (tabel 1.12).

Twee derde van alle verenigingen die van een buitensportaccommodatie gebruikmaakt (69%), geeft aan dat diefstal en/of vernielingen aan de accommodatie of de verenigingseigendommen voorkomen. Bij het overgrote gedeelte (91%) gebeurt dit enkele keren per jaar of minder. Een kleine groep verenigingen (3%) geeft aan niet tevreden te zijn over de afhandeling van deze zaken door de gemeente. Als gevraagd wordt naar de afwikkeling hiervan door politie, dan is deze groep tweemaal zo groot (14%).

**Tabel 1.12 Gang van zaken rond de accommodatie (% verenigingen die accommodatie delen)**

		Eindhoven 2010	Eindhoven 2013
Mate van geregeld toezicht op het naleven omtrent accommodatiegebruik door diverse partijen (n=39)	Zeer goed	8	13
	Goed	21	49
	Voldoende	34	21
	Matig	29	13
	Slecht	8	5
Hoeveelheid diefstal en/of vernielingen aan accommodatie en/of verenigingseigendommen (% alle verenigingen met buitensportaccommodatie) (n=54)	Nooit	23	31
	Zelden (1 of 2 keer per jaar)	38	37
	Enkele keren per jaar	31	22
	Maandelijks	4	7
	Wekelijks	4	2
Tevredenheid over opvolging/afhandeling bij vernieling of diefstal door gemeente (n=37)	Zeer ontevreden	2	3
	Ontevreden	5	
	Neutraal	36	32
	Tevreden	21	22
	Zeer tevreden	2	5
	n.v.t.	33	38
Tevredenheid over opvolging/afhandeling bij vernieling of diefstal door politie (n=37)	Zeer ontevreden	7	3
	Ontevreden	7	11
	Neutraal	33	35
	Tevreden	19	16
	Zeer tevreden	0	5
	n.v.t.	33	30

## 1.5 Samenwerking

In Eindhoven werkt 75% van de verenigingen met één of meer partners samen (tabel 1.13). Met name de grote sportverenigingen en de buitensportverenigingen werken samen met andere organisaties.

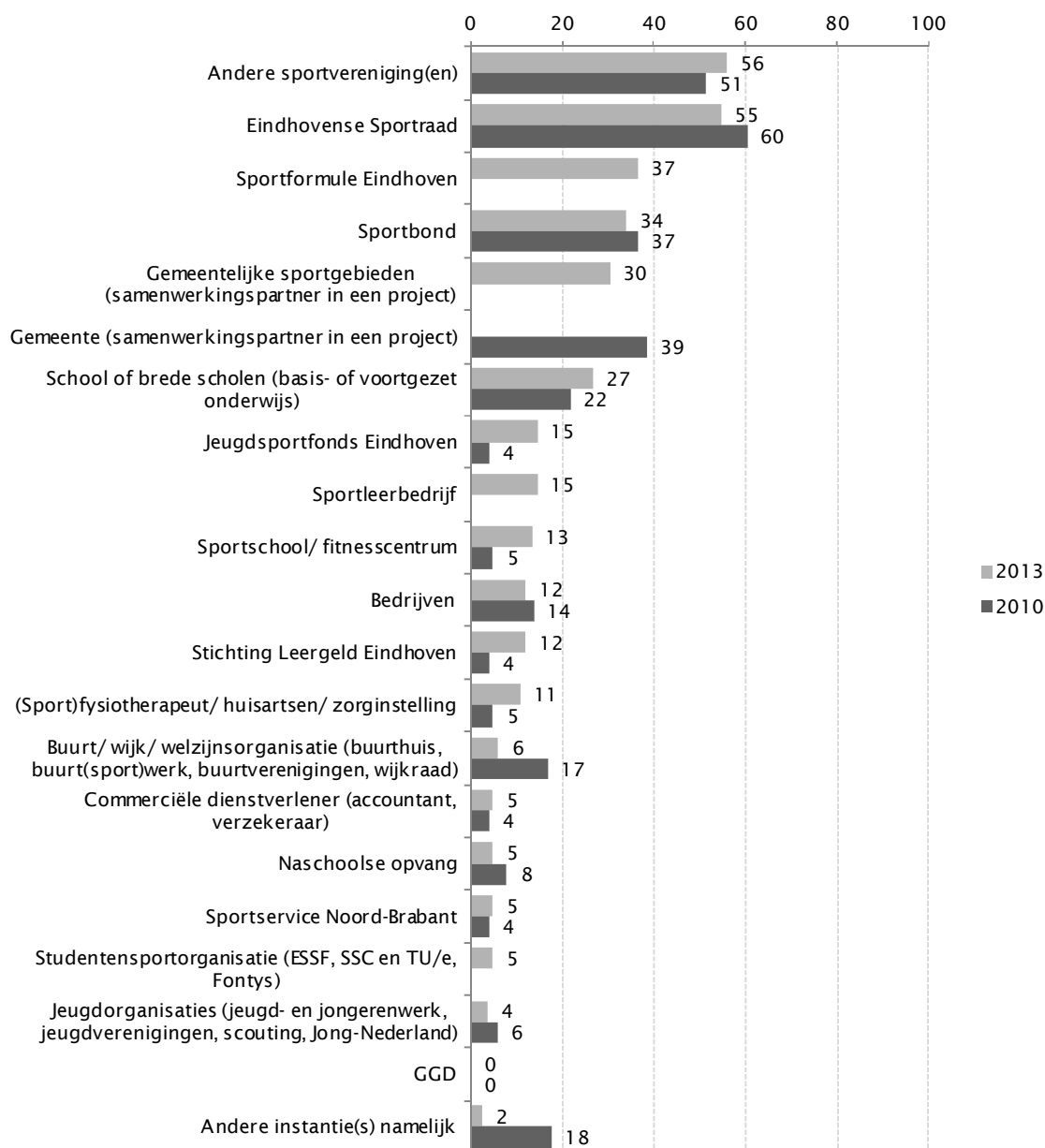
**Tabel 1.13 Samenwerking met één of meerdere instanties (% verenigingen)**

Eindhoven 2010	Eindhoven 2013	Grootte			Soort			Aard	
Totaal n=118	Totaal n=109	Klein n=56	Middel n=18	Groot n=33	Team n=37	Semi- individueel n=22	Individueel n=38	Binnensport n=36	Buitensport n=56
80	75	63	83	94	84	64	76	64	82

Van de verenigingen die samenwerken met één of meer instanties, geeft de helft aan dat dit een samenwerking betreft met andere sportverenigingen en/of de Eindhovense Sportraad (figuur 1.6). Een derde van de verenigingen werkt samen met Sportformule Eindhoven en/of de sportbond. Een kwart van de verenigingen werkt samen met een (brede) school. De gemeente speelt een kleinere rol bij de verenigingen in Eindhoven dan in het landelijk onderzoek naar

voren komt (resp. 30% en 57%). De rol van de gemeente lijkt in Eindhoven te zijn overgenomen door de Eindhovense Sportraad en Sportformule Eindhoven, aangezien hier een omgekeerd, maar vergelijkbaar, verschil wordt waargenomen (resp. 55% en 37% t.o.v. 16% en 16%).

**Figuur 1.6 Samenwerkingspartners (% verenigingen dat samenwerkt, 2013 n=75; 2010 n=101)**



Ten opzichte van het landelijke gemiddelde (47%) werken Eindhovense sportverenigingen relatief weinig samen met scholen (27%).

De samenwerking met scholen betrof in driekwart van de gevallen één of meerdere basisscholen. Een derde van de verenigingen gaf aan te hebben samengewerkt met scholen in het voortgezet onderwijs en drie op de tien werken samen met het hbo.

De belangrijkste reden om samen te werken met scholen is voor veel verenigingen dat zo nieuwe leden worden geworven (67%). Daarnaast gaven de verenigingen aan dat die specifieke samenwerking een meerwaarde voor de vereniging biedt op pr-gebied (38%) en verder dat zij die samenwerking als de maatschappelijke taak van de vereniging beschouwen (33%, tabel 1.14).

**Tabel 1.14 Samenwerking scholen en de vereniging (% verenigingen)**

	Eindhoven 2010 n=22	Eindhoven 2013 n=22
<b>Samenwerking met soorten scholen</b>		
Basisscholen (ook wel: lagere school)	91	76
Scholen in het voortgezet onderwijs (vmbo, havo, vwo etc)	50	33
Scholen voor Speciaal Onderwijs	14	5
Scholen voor beroepsvoorbereidende educatie (ROC's, mbo-instellingen)	18	
LOOT-scholen	9	
Hbo (Fontys Sport Hogeschool, SPECO)	*	29
<b>Redenen samenwerking met scholen</b>		
Levert nieuwe leden op	68	67
Is in het algemeen goede PR voor de vereniging	41	38
Zien we als de maatschappelijke taak van de vereniging	41	33
Levert inkomsten op die de vereniging goed kan gebruiken	9	10
Is onderdeel van subsidie afspraken met gemeente	9	
Andere overweging	9	14

\*Niet gevraagd

De belangrijkste reden om een samenwerking aan te gaan voor sportverenigingen is het uitwisselen van ervaringen (tabel 1.15). Twee vijfde van de verenigingen geeft aan dat de samenwerking bestaat uit het delen van een multifunctionele accommodatie. Een kleine groep geeft aan intensief samen te werken om organisatorische redenen. 9% koopt samen in, en 2% geeft aan een gezamenlijk bestuur te hebben met een andere vereniging. Overige vormen van samenwerking zijn met name gezamenlijke (neven)activiteiten zoals 'toernooien', 'feesten' en 'evenementen'. De meeste verenigingen werken samen met verenigingen in dezelfde tak van sport.

**Tabel 1.15 Vormen van samenwerking met andere verenigingen (% verenigingen dat samenwerkt)**

	Eindhoven 2010 n=52	Eindhoven 2013 n=46
Uitwisselen ervaringen	81	83
We delen een multifunctionele accommodatie	23	39
Samenwerkingsverbanden (training, e.d.)	19	20
Samenwerkingsverbanden (gezamenlijke inkoop e.d.)	2	9
We zijn gefuseerd	4	2
We hebben een gezamenlijk bestuur	2	2
Overig	21	11

19% van de verenigingen is bij sportstimuleringsprojecten betrokken (tabel 1.16). Bij 13% van de verenigingen betreft dit alleen gemeentelijke projecten. 6% participeert alleen in projecten van andere organisaties. Grotere verenigingen zijn relatief vaak betrokken bij sportstimuleringsprojecten.

**Tabel 1.16 Betrokkenheid bij sportstimuleringsprojecten (% verenigingen)**

	Eindhoven		Grootte		
	2010 Totaal n=118	2013 Totaal n=109	Klein n=56	Middel n=18	Groot n=34
Nee	71	81	88	67	76
Ja, de gemeente	8	13	7	17	21
Ja, andere organisatie(s)	14	6	5	17	3
Ja, bij beide	7				

Een derde van de verenigingen is geen onderdeel van een sportbedrijf, of de ondervraagde weet niet van welk sportbedrijf (33%). Een derde is aangesloten bij Sportbedrijf de Karpen. Verenigingen die individuele sporten aanbieden, vormen hierop een uitzondering. Deze zijn met name aangesloten bij sportcomplex Eindhoven-Noord (tabel 1.17).

**Tabel 1.17 Indeling verenigingen naar sportbedrijf (% verenigingen)**

	Eindhoven		Grootte			Soort			Aard	
	2010 Totaal n=126	2013 Totaal n=112	Klein n=56	Middel n=19	Groot n=34	Team n=37	Semi- individueel n=23	Individueel n=40	Binnen- sport n=36	Buiten- sport n=59
Genneper Parken	12	19	18	11	21	22	26	13	17	19
Sportcomplex Eindhoven- Noord	14	16	18	11	18	8	13	28	8	22
Sportbedrijf de Karpen	27	32	32	26	38	49	22	28	36	36
Weet niet/ n.v.t.	47	33	32	53	24	22	39	33	39	24

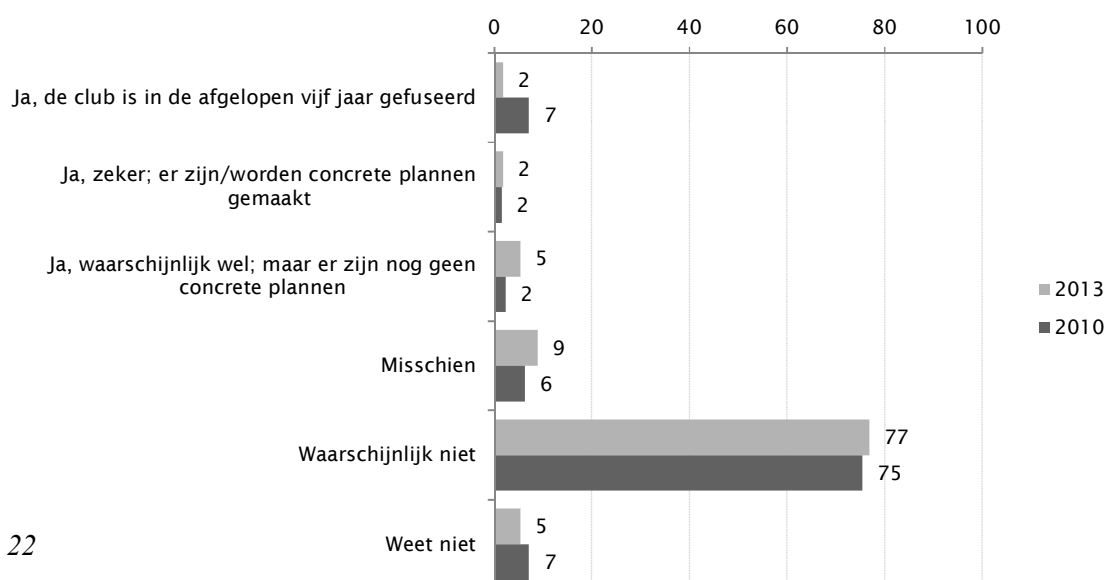
De tevredenheid over de ondersteuning van het gemeentelijk sportbedrijf is in het algemeen groot (82% en 78%; tabel 1.18). Iets minder tevreden zijn de verenigingen over het gemeentelijk sportbeleid in de sportgebieden. Uit tabel 1.18 valt op te maken dat de ondersteuning van Sportcomplex Eindhoven-Noord minder vaak goed wordt gewaardeerd (57%) dan de andere sportbedrijven.

**Tabel 1.18 Tevredenheid ondersteuning gemeentelijk sportbedrijf (% verenigingen dat onder een sportbedrijf valt)**

		Eindhoven 2010 Totaal n=55	Eindhoven 2013 Totaal n=61	Genneper Parken n=18	Sportcomplex Eindhoven- Noord n=14	Sportbedrijf de Karpen n=29
Relatie met gebiedsmanager	Tevreden	78	82	83	79	83
	Noch tevreden noch ontevreden	22	15	17	21	10
	Ontevreden	0	3	0	0	7
De werkafspraken met het gebiedsmanagement of medewerkers van het sportbedrijf	Tevreden	70	78	78	57	89
	Noch tevreden noch ontevreden	30	19	22	36	7
	Ontevreden	0	3	0	7	4
Het gemeentelijk sportbeleid dat wordt gehanteerd in uw gebied/ sportpark	Tevreden	35	32	32	31	32
	Noch tevreden noch ontevreden	49	35	26	46	36
	Ontevreden	16	33	42	23	32

Driekwart van de verenigingen zegt geen fusieplannen te hebben voor de nabije toekomst (figuur 1.7). 5% van de bestuurders is niet op de hoogte van mogelijke fusieplannen. De overige verenigingen (18%) geven aan plannen in deze richting te hebben of gefuseerd te zijn in de afgelopen vijf jaar.

**Figuur 1.7 Fusieplannen in de nabije toekomst (% verenigingen, 2013 n=112; 2010 n=126)**





Op een kleine groep verenigingen wordt druk uitgeoefend om te fuseren (4%, tabel 1.19). Een fusie is voor 44% van de verenigingen niet bespreekbaar. ‘Provincie’ en ‘gemeente’ zijn de twee ‘partijen’ die druk op een vereniging hebben uitgeoefend om te fuseren. Ook redenen als ‘ledenverlies’ en ‘als het met de stijgende lijn van de sporttarieven zo doorgaat, wordt zelfstandig bestaan in de toekomst lastig’ worden ervaren als druk om te fuseren.

**Tabel 1.19 Bespreekbaarheid fusieplannen, onder verenigingen waar nog geen fusie vastligt (% verenigingen)**

		Eindhoven	Eindhoven	Grootte		
		Totaal	Totaal	Klein	Middel	Groot
		n=118	n=108	n=56	n=18	n=32
Wordt er druk op uw vereniging uitgeoefend om te fuseren?						
	Ja	2	4	2	0	9
	Nee	97	94	96	94	91
	Weet niet	1	2	2	6	0
Is een fusie binnen uw vereniging bespreekbaar?						
	Ja	21	34	39	28	31
	Nee	44	44	45	56	34
	Weet niet	35	21	16	17	34

Gevraagd naar de maatschappelijke taken die de vereniging heeft, geeft 83% van de ondervraagden aan dat de verenigingen in Eindhoven ook de taak hebben om expliciet aandacht te besteden aan sportiviteit en respect (tabel 1.20). Vooral grotere verenigingen geven verder aan dat zij vooral een vereniging van vrijwilligers zijn en dat dit zo moet blijven. Een derde van de verenigingen vindt het niet de taak van de vereniging om overgewicht tegen te gaan. Dit zijn minder verenigingen dan in 2010. Eén op de tien verenigingen vindt dat meer betaalde krachten de vereniging ten goede zouden komen.

**Tabel 1.20 Maatschappelijke verantwoordelijkheden (% verenigingen (helemaal) eens)**

	Eindhoven	Eindhoven	Grootte			
	2010	2013	Klein	Middel	Groot	
		Totaal	Totaal	Klein	Middel	Groot
		n=118	n=109	n=56	n=18	n=33
Sportiviteit en respect moeten expliciete aandacht hebben in de vereniging	88	83	75	94	94	
Sportverenigingen hebben een maatschappelijke verantwoordelijkheid	79	77	73	72	85	
Dit is een vereniging van vrijwilligers en dat moet zo blijven	75	78	68	89	88	
Sportverenigingen zouden mensen moeten stimuleren om meer te gaan bewegen	52	53	59	50	48	
Overgewicht tegengaan is niet een taak van sportverenigingen	50	36	39	50	24	
Sportverenigingen zijn er om hun leden leuk te laten sporten en niet meer dan dat	34	42	48	44	30	

## 1.6 Toekomst

Slechts een klein deel (8%) van de verenigingen geeft aan somber te zijn over de toekomst van de vereniging (tabel 1.21). De helft van de verenigingen geeft aan de toekomst (zeer) zonnig te zien.

**Tabel 1.21 Toekomstbeeld vereniging (% verenigingen)**

	Eindhoven 2010	Eindhoven 2013	Grootte			Team n=37	Soort		Aard van de sport	
	Totaal n=126	Totaal n=112	Klein n=56	Middel n=19	Groot n=34		Semi- individueel n=23	Individueel n=40	Binnensport n=36	Buitensport n=59
(Zeer) zonnig	47	53	45	63	56	59	43	58	56	54
Niet zonnig, niet somber	48	39	41	37	41	32	52	35	33	41
(Zeer) somber	5	8	14		3	8	4	8	11	5

De ambitie om te groeien tot 2018 is bij 60% van de verenigingen aanwezig (tabel 1.22). De grotere verenigingen (79%) geven dit vaker aan dan de kleine verenigingen (43%). Onder verenigingen die aangeven te willen groeien, is de gemiddelde groei van deze verenigingen 35%. De kleine verenigingen geven zelfs aan in vijf jaar met gemiddeld 47% te willen groeien (tabel 1.23).

**Tabel 1.22 Aanwezigheid groeiambitie voor 2018 (% verenigingen)**

	Eindhoven 2010	Eindhoven 2013	Grootte			Team n=37	Soort		Aard	
	Totaal n=118	Totaal n=112	Klein n=56	Middel n=19	Groot n=34		individueel n=23	Individueel n=40	Binnensport n=36	Buitensport n=59
	60	60	43	79	79	57	70	63	56	68

**Tabel 1.23 Gemiddelde groeiambitie voor 2015 in procenten van huidige ledental (onder verenigingen met een groeiambitie)**

	Eindhoven 2010	Eindhoven 2013	Grootte			Team n=21	Soort		Aard	
	Totaal n=118	Totaal n=67	Klein n=24	Middel n=15	Groot n=27		Semi- individueel n=16	Individueel n=25	Binnensport n=20	Buitensport n=40
	42	42	47	30	27	37	30	35	27	39

De leeftijdsgroepen waar deze groei uit moet voortkomen, is voor 42% van de verenigingen de jeugd tot en met 18 jaar. Een kleine groep verenigingen richt zich op de leeftijdsgroep 55 jaar en ouder (tabel 1.24).

**Tabel 1.24 Leeftijdsgroepen waar de groei uit moet voorkomen (onder verenigingen met een groeiambitie, % verenigingen)**

	Eindhoven 2010	Eindhoven 2013	Grootte			Soort			Aard van de sport	
	Totaal n=76	Totaal n=67	Klein n=24	Middel n=15	Groot n=27	Team n=21	Semi- individueel n=16	Individueel n=25	Binnen- sport n=20	Buiten- sport n=40
0 t/m 18 jaar	45	42	29	40	56	48	38	36	50	35
19 t/m 54 jaar	49	51	58	53	41	43	63	52	45	55
> 55 jaar	2	7	13	7	4	10	0	12	5	10
Weet niet	4									



## 2. Aanbod

Van alle verenigingen geeft 57% aan actief bezig te zijn met het introduceren van nieuwe sport- en spelactiviteiten (tabel 2.1). Daarmee zijn de Eindhovense verenigingen in vergelijking net zo actief als de gemiddelde Nederlandse vereniging. De grote verenigingen zijn daarin actiever dan de kleine verenigingen. Bij 56% van de verenigingen vindt flexibilisering van lidmaatschaps- en contributievormen plaats.

**Tabel 2.1 Uitbreiding verenigingsactiviteiten (% verenigingen)**

		Eindhoven 2010	Eindhoven 2013	Grootte		
		Totaal n=126	Totaal n=112	Klein n=56	Middel n=19	Groot n=34
Hoe actief is de vereniging bezig met het introduceren van nieuwe sport- en spelactiviteiten?	Niet actief	28	30	39	26	18
	Beperkt actief	40	43	34	53	53
	Zeer actief	14	14	13	16	15
	Weet niet	2	2	4	0	0
	N.v.t.	16	11	11	5	15
Hoe actief is uw vereniging met het flexibiliseren van lidmaatschapsvormen en contributievormen?	Niet actief	30	38	39	42	32
	Beperkt actief	44	44	38	53	50
	Zeer actief	13	8	7	5	9
	Weet niet	1	3	4	0	3
	N.v.t.	12	8	13	0	6

### 2.1 Nevenactiviteiten

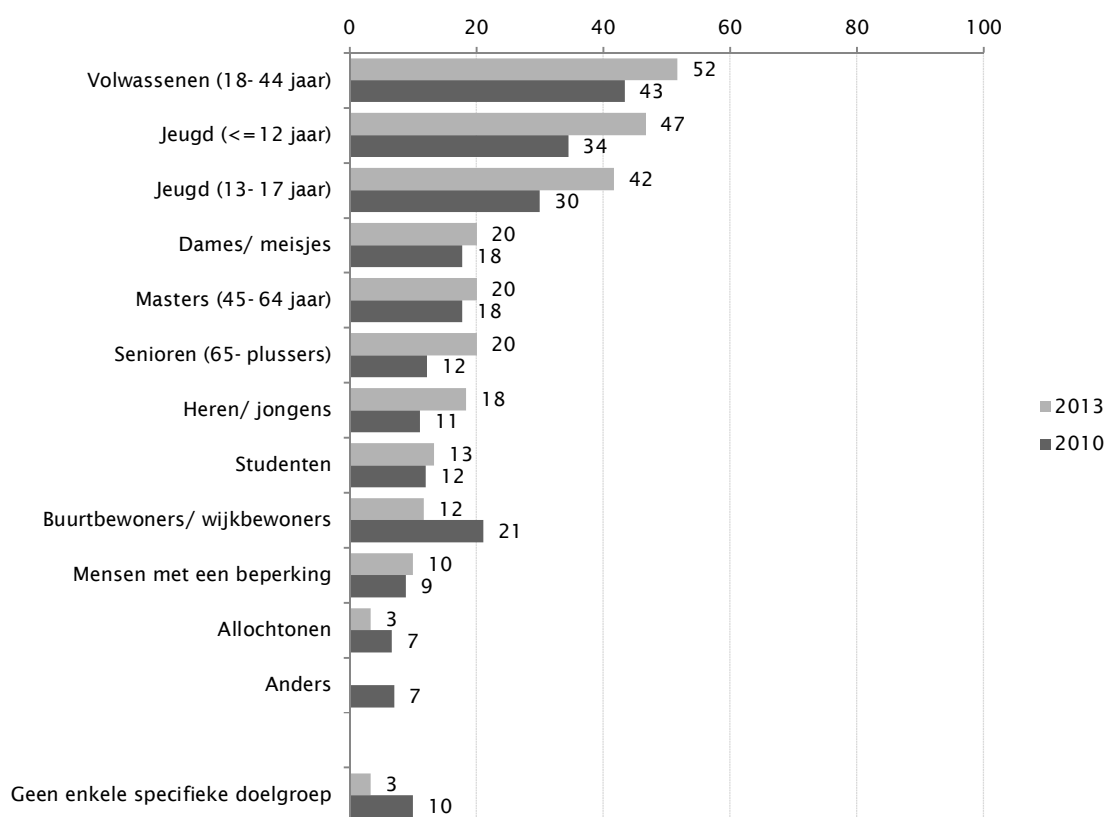
Het percentage verenigingen dat naast het reguliere sportaanbod nevenactiviteiten ontplooit voor de eigen leden is 79% (tabel 2.2). De kleine verenigingen doen dit minder vaak (71%) dan de grotere verenigingen (91%). Bij een vergelijkbaar percentage verenigingen worden nevenactiviteiten voor niet-leden aangeboden (77%). Deze activiteiten worden met name bij sportverenigingen voor individuele sporten aangeboden (90%). In het afgelopen seizoen heeft de helft van alle verenigingen ledenwervingsactiviteiten ontplooid. Dit is minder meer dan in 2010.

**Tabel 2.2 Nevenactiviteiten bij verenigingen (% verenigingen)**

	Eindhoven	Eindhoven	Grootte			Team	Soort		Aard	
	2010	2013	Klein	Middel	Groot		Semi-individueel	Individueel	Binnen-sport	Buiten-sport
	n=126	n=112	n=56	n=19	n=34		n=23	n=40	n=36	n=59
Nevenactiviteiten voor leden	83	79	71	84	91	70	78	85	67	83
Nevenactiviteiten voor niet-leden	77	77	71	84	82	62	74	90	67	83
Ledenwervings-activiteiten	71	54	45	68	62	43	52	68	53	54

In figuur 2.1 valt af te lezen dat bijna alle verenigingen zich bij ledenwervingsactiviteiten richten op specifieke doelgroepen. Verenigingen die ledenwervingsacties opzetten in het afgelopen seizoen, richtten zich vooral op de groep volwassenen (18-44 jaar), gevolgd door jeugd t/m 12 jaar en jeugd van 13-17 jaar. Eén op de tien verenigingen had tot doel om mensen met een beperking naar de club te halen.

**Figuur 2.1 Doelgroepen ledenwervingsacties (% verenigingen met wervingsacties; 2013 n=60, 2010 n=90)**



Bij bijna alle verenigingen worden leden goed geïnformeerd over het reilen en zeilen van de club volgens de verenigingen zelf (tabel 2.3). Volgens driekwart van de verenigingen voelen de

meeste leden zich sterk betrokken bij de vereniging. Dit percentage ligt bij de grotere verenigingen lager (64%) dan bij de kleine verenigingen (84%). Ook geeft driekwart van de verenigingen aan dat de opkomst bij trainingen en toernooien hoog is. Dit is hoger dan in 2010 (maar niet statistisch significant). Nevenactiviteiten worden bij de helft van de verenigingen goed bezocht. Een derde van de verenigingen zegt specifieke doelgroepen zoals allochtonen en minder validen goed te bereiken.

**Tabel 2.3 Clubbetrokkenheid (% verenigingen grotendeels van toepassing)**

	Eindhoven	Eindhoven	Grootte		
	2010	2013	Klein	Middel	Groot
	Totaal	Totaal			
	n=126	n=112	n=56	n=19	n=34
Leden worden goed geïnformeerd over het reilen en zeilen van de club	90	94	93	95	94
De meeste leden voelen zich sterk betrokken bij de vereniging	68	76	84	74	64
De opkomst bij trainingen, instuiven en toernooien en dergelijke is hoog	58	73	73	68	76
In commissies en besturen zijn leden met verschillende leeftijden en achtergronden (man/vrouw, jong/oud, autochtoon/allochtoon, enz.) vertegenwoordigd	55	59	55	74	58
Georganiseerde nevenactiviteiten worden over het algemeen goed bezocht	61	50	52	58	45
De vereniging weet ook specifieke groepen (allochtonen, minder validen enz.) goed te bereiken	18	32	27	26	39





### 3. Doelgroepen

#### 3.1 Samenstelling ledenbestand

De gemiddelde Eindhovense sportvereniging bestaat uit 272 leden (tabel 3.1). De buitensportverenigingen zijn in het algemeen aanzienlijk groter dan binnensportverenigingen. Wanneer in de tabellen wordt gesproken over de verschillen tussen de grote en de kleine verenigingen, dan moet een aantal zaken in oogschouw worden genomen. De kleine verenigingen zijn vaker verenigingen die binnensporten aanbieden, hebben minder vaak wijzigingen in de bestuursamenstelling en kennen vaker geen competitie spelers dan de grote verenigingen.

**Tabel 3.1 Samenstelling ledenbestand van verenigingen (gemiddeld aantal leden per vereniging)**

	Eindhoven 2010	Eindhoven 2013	Soort			Aard	
	Totaal n=91	Totaal n=106	Team n=35	Semi- individueel n=22	Individueel n=39	Binnensport n=36	Buitensport n=55
	Gemiddeld	Gemiddeld	Gemiddeld	Gemiddeld	Gemiddeld	Gemiddeld	Gemiddeld
Sportende leden	247	242	298	275	207	123	358
Niet-sportende leden	28	23	42	17	13	7	38
Donateurs	4	7	10	7	7	3	12
Totaal leden	279	272	350	299	227	134	408

Driekwart van de leden van verenigingen in Eindhoven komt van binnen de gemeentegrenzen (tabel 3.2). Onder verenigingen met jeugdleden ligt het percentage jeugdleden uit de gemeente Eindhoven op 64%. Met name onder de grotere verenigingen is het aandeel Eindhovense jongeren hoog (70% en 88%).

**Tabel 3.2 Aandeel leden per vereniging uit Eindhoven (in procenten)**

	Eindhoven 2010	Eindhoven 2013	Grootte			Soort			Aard	
	Totaal n=126	Totaal n=106	Klein n=54	Middel n=19	Groot n=32	Team n=35	Semi- individueel n=22	Individueel n=38	Binnen- sport n=35	Buiten- sport n=55
% leden uit Eindhoven	77	74	73	69	78	76	74	73	80	74
% jeugdleden <sup>a</sup>	77	64	37	70	83	70	69	56	60	69

a. percentage op basis van verenigingen die jeugdleden hebben (2013 n=78)

In tabel 3.3 is te zien dat de sportverenigingen in Eindhoven vooral bestaan uit leden uit de categorie 19 t/m 54 jaar (49%). De kleine verenigingen hebben minder jeugdleden (13%) en juist meer oudere leden dan de grotere verenigingen (resp. 38% en 21%).

**Tabel 3.3 Ledenbestand naar leeftijd**

	Eindhoven 2010	Eindhoven 2013	Grootte		
	Totaal n=126	Totaal n=107	Klein n=56	Middel n=19	Groot n=31
	% Gemiddeld	% Gemiddeld	% Gemiddeld	% Gemiddeld	% Gemiddeld
0 t/m 18 jaar	18	21	13	25	32
19 t/m 54 jaar	58	49	49	52	47
55 jaar en ouder	24	30	38	23	21

In de gemeente Eindhoven hebben de meeste (middel)grote verenigingen allochtonen in het ledenbestand (tabel 3.4). De kleine verenigingen hebben minder vaak allochtone leden dan (middel)grote verenigingen. In de gemeente geeft driekwart van de verenigingen aan allochtone leden te hebben.

**Tabel 3.4 Verenigingen met allochtone leden (% verenigingen)**

Eindhoven 2010	Eindhoven 2013	Grootte			Soort			Aard	
Totaal n=126	Totaal n=112	Klein n=56	Middel n=19	Groot n=34	Team n=38	Semi- individueel n=37	Individueel n=50	Binnensport n=36	Buitensport n=59
77	76	63	95	88	86	83	63	81	75

Van alle verenigingen die niet specifiek gericht zijn op sporters met een beperking, geeft de helft aan dat er wel gehandicapte leden en/of leden met een chronische aandoening actief zijn (tabel 3.5). Met name buitensportverenigingen en verenigingen voor individuele sporten hebben leden met een beperking of chronische aandoening.

**Tabel 3.5 Verenigingen met gehandicapte leden en/of leden met een chronische aandoening<sup>1</sup> (% verenigingen)**

Eindhoven 2010	Eindhoven 2013	Grootte			Soort			Aard	
Totaal n=122	Totaal n=109	Klein n=53	Middel n=19	Groot n=34	Team n=37	Semi- individueel n=20	Individueel n=40	Binnensport n=36	Buitensport n=59
53	53	47	47	65	35	45	70	36	61

Van de verenigingen die aangeven leden met een beperking te hebben, is het gemiddeld aantal van deze leden zeven. Het gemiddeld aantal leden met een chronische aandoening bedraagt zeventien. Eén vereniging heeft tweehonderd leden met een chronische aandoening.

Het gemiddelde percentage leden dat binnen de sportverenigingen in Eindhoven uitkomt in competitieverband, is 48 (tabel 3.6). Verenigingen die teamsporten aanbieden, onderscheiden

<sup>1</sup> Met uitzondering van verenigingen gericht op sporten met een beperking

zich duidelijk op dit punt. Gemiddeld 74% van de leden speelt hier in competitieverband. Bij 13% van de verenigingen is ieder lid een competitieplayer. Dergelijke verenigingen vindt men niet of nauwelijks terug onder de (semi-)individuele sportverenigingen. Kleine verenigingen hebben vaker geen enkel lid dat uitkomt in enige vorm van een formele of officiële competitie dan de grote verenigingen.

**Tabel 3.6 Competitiespelers in de vereniging (% competitieplayers en % verenigingen)**

	Eindhoven 2010	Eindhoven 2013	Grootte			Soort			Aard	
	Totaal	Totaal	Klein	Middel	Groot	Team	Semi- individueel	Individueel	Binnen- sport	Buiten- sport
	n=115	n=103	n=53	n=17	n=31	n=36	n=22	n=35	n=34	n=54
Aandeel comp. spelers	38	48	44	44	52	74	30	35	47	53
Volledig (A)	8	13	15	0	16	28	0	6	12	15
Geen (B)	23	18	26	18	6	11	9	26	18	13

A: Alle leden spelen in competitieverband

B: Geen enkel lid speelt in competitieverband

## 3.2 Ledenverloop

De redenen voor het beëindigen van het lidmaatschap wordt door de helft van de verenigingen bijgehouden (tabel 3.7). Een derde van de clubs (31%) houdt systematisch bij wat de redenen zijn om lid te worden bij de vereniging.

**Tabel 3.7 Verenigingen die redenen voor ... systematisch bijhouden (% verenigingen)**

	Eindhoven 2010	Eindhoven 2013	Grootte			Soort			Aard	
	Totaal	Totaal	Klein	Middel	Groot	Team	Semi- individueel	Individueel	Binnen- sport	Buiten- sport
	n=118	n=107	n=52	n=19	n=33	n=36	n=22	n=37	n=33	n=57
Lid worden/zijn	31	37	37	37	42	31	45	35	36	33
Lidmaatschap beëindigen	54	59	57	68	59	53	55	68	53	61

De belangrijkste reden voor het beëindigen van het lidmaatschap is volgens bijna de helft van de verenigingen gezondheidsklachten, tijdgebrek of verhuizing (tabel 3.8). Een kwart van de verenigingen geeft aan dat leden vooral het lidmaatschap beëindigen door interesse in een andere sport of de kosten (te duur). De kosten worden in 2013 (25%) vaker genoemd als reden dan in 2010 (8%). Een signaal om in de gaten te houden, gezien de huidige ontwikkelingen in de Nederlandse economie. Overlijden is met name bij de kleinere verenigingen een van de belangrijke redenen en niet bij de grotere verenigingen. Geen enkele vereniging geeft aan dat leden hun lidmaatschap opzeggen omwille van de sfeer binnen de club of ontevredenheid over het kader. Hierbij moet mogelijk rekening worden gehouden met sociaal wenselijke antwoorden.

**Tabel 3.8 Belangrijkste redenen voor beëindigen lidmaatschap (drie antwoorden mogelijk, % verenigingen)**

	Eindhoven	Eindhoven	Grootte		
	2010	2013	Klein	Middel	Groot
	Totaal	Totaal			
	n=66	n=65	n=31	n=13	n=20
Gezondheidsklachten/ ziekte/ blessures	47	43	48	38	40
Tijdgebrek vanwege werk/ bijbaantjes, school/ studie	33	42	23	46	65
Verhuizing	47	42	29	69	45
Geen interesse meer in de sport	12	26	16	23	45
De kosten/ te duur	8	25	19	23	35
De dag/ tijdstip waarop wordt gesport is ongunstig	20	11	16	8	5
Tijdgebrek vanwege gezinsleven/ zorgtaken	14	11	10	15	10
Wilde een andere sport beoefenen	23	9	3	15	15
Afstand naar vereniging is te groot	17	8	13	8	0
Einde studie	0	8	10	8	0
Club-/ teamniveau is te laag	3	6	3	8	10
Tijdgebrek vanwege andere hobbies	8	6	6	15	0
Vrienden/ familie zijn gestopt	5	5	3	0	10
Overlijden	0	5	10	0	0
Club-/ teamniveau is te hoog	2	2	3	0	0
Ontevreden over kader	0	0	0	0	0
Sfeer binnen de vereniging	0	0	0	0	0
Anders*	30	8	10	15	0

\* Deze categorie bestond in 2010 voornamelijk uit 'overlijden' en 'afstuderen'

Bij de helft van de verenigingen is het aantal leden het afgelopen jaar toegenomen (tabel 3.9). Een derde van de verenigingen geeft aan dat het ledental juist is afgenomen. De verwachtingen van de verenigingen voor de ontwikkeling van het ledental in het komende seizoen zijn stabiel. Twee derde van de verenigingen geeft aan dat het verwacht dat het ledental gelijk zal blijven. 13% verwacht een afname van het aantal leden en 22% verwacht een toename van het aantal leden. De kleine verenigingen hadden vaker dan de grote verenigingen een gelijkblijvend ledental. En de grote verenigingen kenden juist vaker een toename. De buitensporten en de grote verenigingen verwachten meer dan de andere verenigingen een toename van het aantal leden. In het algemeen nam per vereniging in Eindhoven het aantal leden met 3,6 toe in 2012/2013. Dit is iets lager dan de landelijke gemiddelde toename van vijf leden (cijfers niet in tabel).

**Tabel 3.9 Ontwikkeling ledentallen (% verenigingen)**

		Eindhoven 2010	Eindhoven 2013	Grootte			Aard	
		Totaal n=118	Totaal n=112	Klein n=56	Middel n=19	Groot n=34	Binnensport n=36	Buitensport n=59
Afgelopen seizoen	Afgenomen	25	33	34	42	29	36	32
	Gelijk Gebleven	23	21	27	16	6	33	17
	Toegenomen	52	46	39	42	65	31	51
Komend seizoen (verwachting)	Afname	11	13	18	5	12	11	10
	Gelijk blijven	67	65	70	74	53	78	59
	Toename	22	21	13	21	35	11	31



## 4. Kader

### 4.1 Vrijwilligers

Bij buitensportverenigingen zijn veel vrijwilligers actief (tabel 4.1). Het gemiddelde aantal vrijwilligers zowel met een vrijwilligersvergoeding (8) als zonder een vrijwilligersvergoeding (51) ligt hoger bij de buitensporten dan bij de binnensporten. Van alle verenigingen geeft 6% aan meer betaalde krachten te willen aanstellen in het komende seizoen. 11% geeft aan dat meer betaalde krachten de vereniging ten goede zou komen (cijfers niet in tabel).

**Tabel 4.1. Vrijwilligers in de vereniging**

	Eindhoven 2010	Eindhoven 2013	Grootte			Soort			Aard	
	Totaal n=71	Totaal n=107	Klein n=52	Middel n=19	Groot n=34	Team n=37	Semi- individueel n=22	Individueel n=37	Binnen- -sport n=34	Buiten- -sport n=57
Gemiddeld aantal vrijwilligers zonder vergoeding	30	34	8	26	78	37	55	27	18	51
Gemiddeld aantal vrijwilligers met vergoeding	4	6	3	2	12	11	1	5	4	8
Gemiddeld % totaal vrijwilligers op leden	17	20	24	15	15	25	21	16	19	22

Het gemiddelde percentage vrijwilligers op het aantal leden hangt samen met de hoeveelheid competitie spelers binnen de vereniging. Naarmate er meer competitie spelers zijn, stijgt het aandeel vrijwilligers. Van de verenigingen die geen enkele competitie speler in hun bestand hebben, is 10% van de leden als vrijwilliger actief, terwijl dit bij de verenigingen waar wel competitie spelers actief zijn dit 22% is.

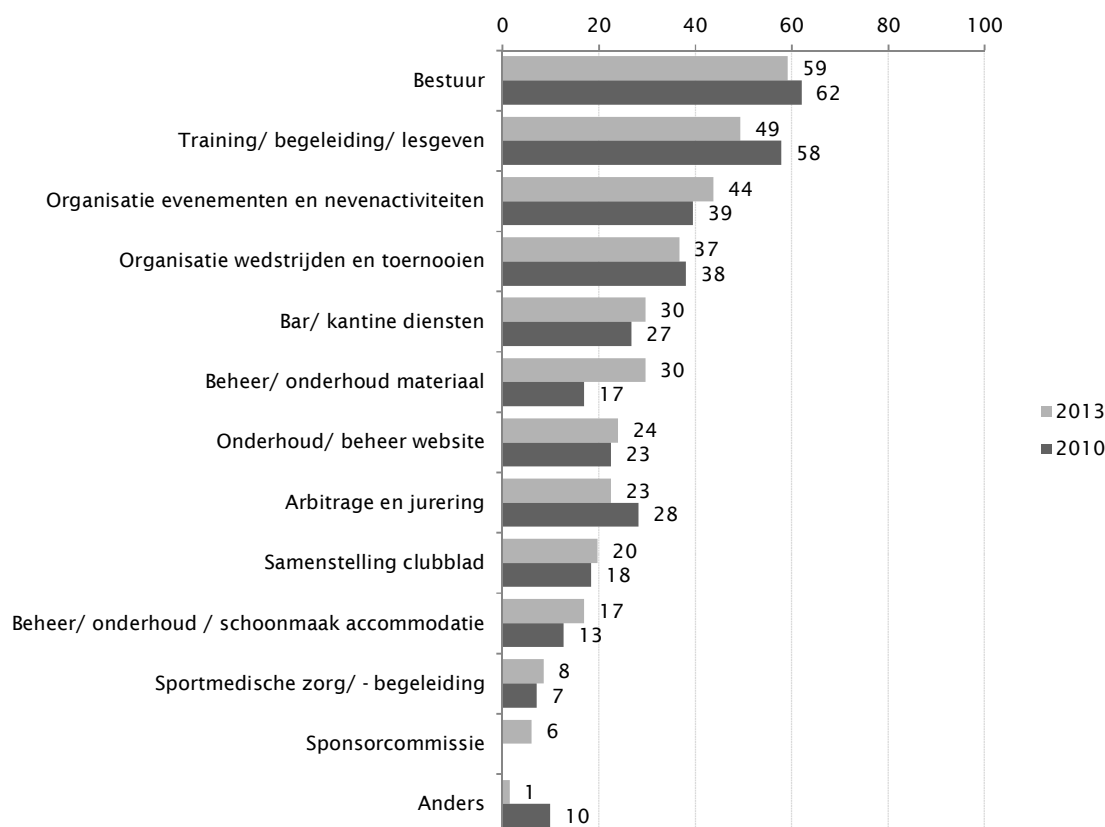
Een minderheid van de verenigingen heeft een tekort aan vrijwilligers. Bij de grote verenigingen geeft bijna één op de vijf (21%) aan een tekort aan vrijwilligers te hebben binnen de vereniging (tabel 4.2). De kleine verenigingen hebben in vergelijking met de grote verenigingen vaker voldoende vrijwilligers en zijn ook niet op zoek naar vrijwilligers.

**Tabel 4.2 Vrijwilligerstekort (% verenigingen)**

	Eindhoven 2010	Eindhoven 2013	Grootte			Soort			Aard	
	Totaal n=126	Totaal n=112	Klein n=56	Middel n=19	Groot n=34	Team n=37	Semi- individueel n=23	Individueel n=40	Binnen- -sport n=36	Buiten- -sport n=59
ver. met tekort aan vrijwilligers	13	13	11	11	21	19	9	10	17	12

Bij verenigingen die op zoek zijn naar vrijwilligers wordt met name gezocht naar vrijwilligers die zich kunnen bezighouden met bestuurstaken en vrijwilligers die training kunnen geven, kunnen begeleiden of lesgeven (figuur 4.1). Er is bij verenigingen minder vraag naar vrijwilligers voor beheer-, onderhoud- en schoonmaakactiviteiten (17%). Dit wordt waarschijnlijk grotendeels verklaard uit het feit dat niet alle verenigingen eigenaar zijn van hun accommodatie en deze verantwoordelijkheid dus niet kennen. 8% van de verenigingen zoekt vrijwilligers voor sportmedische zorg en -begeleiding.

**Figuur 4.1 Functies, werkzaamheden waarvoor vrijwilligers worden gezocht**  
 (% verenigingen dat vrijwilligers zoekt; 2013 n=72, 2010 n=71)



NB. Onder de categorie 'anders' word in 2010 voornamelijk 'jeugd' en 'sponsoring' genoemd.

## 4.2 Vergoedingen Kader

Per club is er gemiddeld één betaalde medewerker (1,1; tabel 4.3). De buitensportverenigingen hebben gemiddeld meer betaalde medewerkers dan de binnensportverenigingen. Het aantal betaalde medewerkers per club varieert van 0 tot 60. De meeste clubs hebben één betaalde medewerker. Er is één club met zestig betaalde medewerkers, die het gemiddelde opschroeft. Een kwart van de verenigingen heeft betaalde medewerkers (tabel 4.4). Met name teamsportverenigingen hebben betaalde medewerkers.



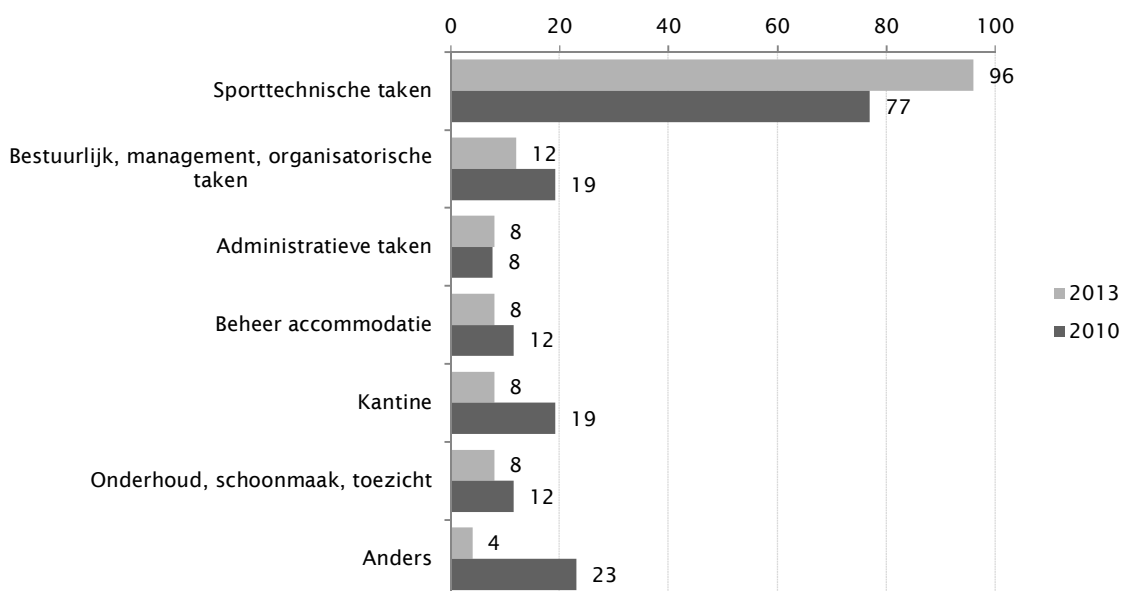
**Tabel 4.3 Gemiddeld aantal aanwezige betaalde medewerkers per club.**

Eindhoven 2010	Eindhoven 2013	Grootte			Soort			Aard	
Totaal n=71	Totaal n=107	Klein n=52	Middel n=19	Groot n=34	Team n=37	Semi- individueel n=22	Individueel n=37	Binnensport n=34	Buitensport n=57
0,8	1,1	1,5	0,4	1	2,8	0,5	0,2	0,6	1,8

**Tabel 4.4 Percentage verenigingen met betaalde medewerkers (excl. vergoedingen voor vrijwilligers)**

Eindhoven 2010	Eindhoven 2013	Grootte			Soort			Aard	
Totaal n=118	Totaal n=107	Klein n=52	Middel n=19	Groot n=34	Team n=37	Semi- individueel n=22	Individueel n=37	Binnensport n=34	Buitensport n=57
31	23	19	16	32	41	18	14	24	28

Betaalde medewerkers zijn vooral verantwoordelijk over sporttechnische zaken (figuur 4.2), nog meer dan in 2010. Weinig verenigingen zetten betaalde medewerkers in voor administratieve taken, beheer accommodatie, kantine en onderhoud (8%).

**Figuur 4.2 Inzet betaalde medewerkers naar onderdeel (in procenten)**

\*Onder de categorie anders geven in 2010 4 van de 6 respondenten aan 'jeugd(technische zaken)'.

### 4.3 Bestuur

Bij twee derde van de Eindhovense sportverenigingen is in het afgelopen jaar het bestuur gewijzigd (tabel 4.5). Bij buitensportverenigingen komt dit vaker voor.

**Tabel 4.5 verenigingen waarbij het bestuur in het afgelopen jaar is gewijzigd (% verenigingen)**

Eindhoven 2010	Eindhoven 2013	Grootte			Soort			Aard	
Totaal n=126	Totaal n=112	Klein n=56	Middel n=19	Groot n=34	Team n=38	Semi- individueel n=37	Individueel n=40	Binnensport n=36	Buitensport n=59
60	63	55	74	71	68	70	63	53	73

Het gemiddelde percentage mannelijke bestuurders van Eindhovense sportverenigingen is 68%. Vrouwen zijn relatief vaker actief als bestuurslid bij binnensportverenigingen dan bij buitensportverenigingen, mannen vaker bij buitensportverenigingen (tabel 4.6). Het gemiddelde percentage vacante plaatsen in de besturen is 6%.

**Tabel 4.6 Gemiddeld percentage ... in bestuur (% verenigingen)**

	Eindhoven 2010	Eindhoven 2013	Grootte			Aard	
	Totaal n=126	Totaal n=110	Klein n=54	Middel n=19	Groot n=34	Binnensport n=36	Buitensport n=59
Mannen	68	68	67	79	64	60	73
Vrouwen	25	25	28	14	27	33	21
Vacatures	7	6	5	7	9	7	7

## 4.4 Trainers

De meeste verenigingen hebben trainers (tabel 4.7). Hoe groter de vereniging, hoe vaker er trainers zijn (91% van de grote verenigingen tegenover 71% van de kleine verenigingen); gemiddeld zijn dit er tien. Dit houdt naar alle waarschijnlijkheid verband met het feit dat de grotere verenigingen vaker sporten in competitieverband aanbieden. De mate waarin verenigingen aangeven over voldoende trainers te beschikken is onder alle soorten verenigingen ongeveer gelijk; gemiddeld 71%.

**Tabel 4.7. Aanwezigheid trainers bij verenigingen (% verenigingen en gemiddeld aantal)**

	Eindhoven 2010	Eindhoven 2013	Grootte			Soort			Aard	
	Totaal n=118	Totaal n=112	Klein n=56	Middel n=19	Groot n=34	Team n=38	Semi- individueel n=37	Individueel n=40	Binnen- sport n=36	Buiten- sport n=59
Verenigingen met trainer(s)	80	82	73	95	91	89	87	80	86	83
Gemiddeld aantal trainers (per vereniging met trainers)	11	10	4	9	19	13	5	12	7	14
Verenigingen met voldoende trainers	65	71	73	79	62	68	87	68	67	75

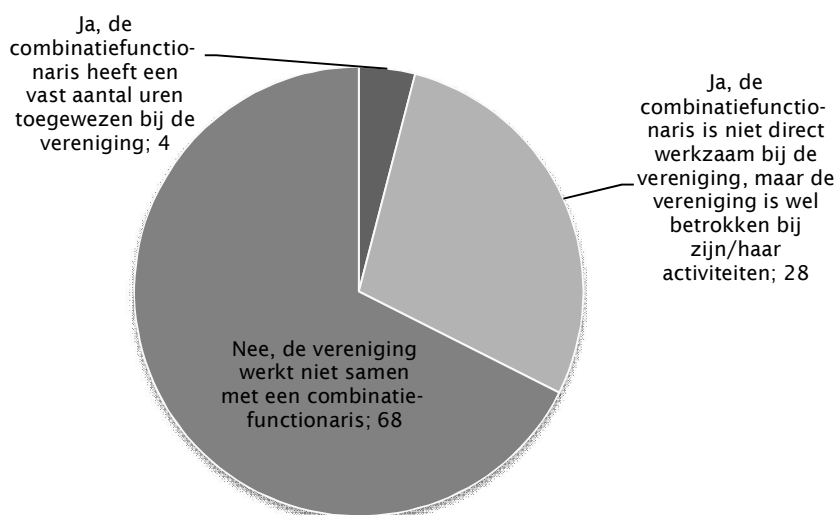
Sinds januari 2012 is de verenigingsondersteuning overgegaan van de Eindhovense Sportraad (ESR) naar Sportformule Eindhoven van de gemeente Eindhoven. Sportformule Eindhoven zet ook combinatiefunctionarissen in. In 2010 is de vraag algemener gesteld, namelijk in hoeverre verenigingen op de hoogte zijn dat het mogelijk is om combinatiefunctionarissen in te laten zetten. In 2013 is in dit verband expliciet Sportformule Eindhoven genoemd. Twee derde van alle sportverenigingen in Eindhoven op de hoogte van de mogelijkheden voor de inzet van combinatiefunctionarissen voor zowel sport, onderwijs als verenigingsondersteuning bij Sportformule Eindhoven (tabel 4.8). Grotere verenigingen (82%) zijn hier vaak beter van op de hoogte dan de kleinere verenigingen (54%). Ook team- en semi-individuele sporten zijn vaker op de hoogte dan de individuele sporten van deze mogelijkheid.

**Tabel 4.8. Bekendheid mogelijkheden combinatiefunctionaris (% verenigingen)**

Eindhoven 2010	Eindhoven 2013	Grootte			Soort			Aard	
Totaal	Totaal	Klein	Middel	Groot	Team	Semi- individueel	Individueel	Binnensport	Buitensport
n=126	n=112	n=56	n=19	n=34	n=38	n=37	n=40	n=36	n=59
49	66	54	74	82	74	73	54	56	68

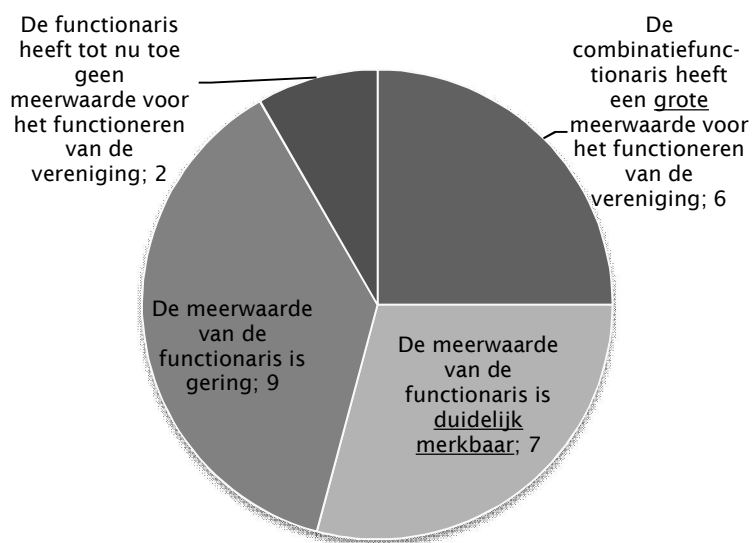
Twee derde van de verenigingen die op de hoogte zijn van de mogelijkheden voor een combinatiefunctionaris in Eindhoven, maakt daar geen gebruik van. Slechts enkele verenigingen geven aan dat de functionaris ook daadwerkelijk een vast aantal uren toegewezen heeft gekregen bij de verenigingen (figuur 4.3).

**Figuur 4.3. Betrokkenheid vereniging (in procenten) bij de activiteiten combinatiefunctionaris (% verenigingen die op de hoogte zijn van de mogelijkheden voor de inzet van een combinatiefunctionaris, n=74)**



24 verenigingen hebben ervaring met combinatiefunctionarissen. De meningen over deze ervaringen zijn verdeeld. Dertien verenigingen geven aan dat er sprake is van duidelijke meerwaarde en elf verenigingen spreken van geringe of geen meerwaarde van de combinatiefunctionaris voor het functioneren van de vereniging tot nu toe (figuur 4.4).

Figuur 4.4. Meerwaarde combinatiefunctionaris (aantal verenigingen n=24)

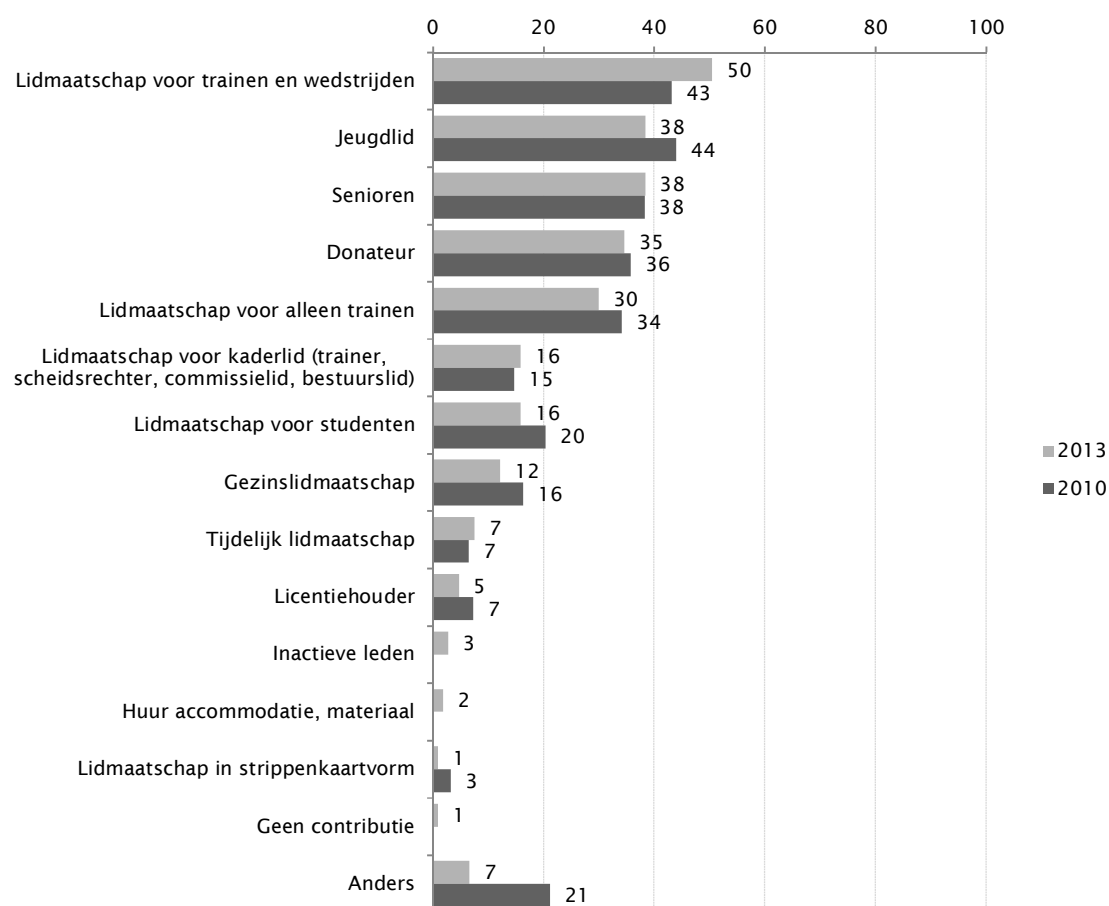


## 5. Financiën

### 5.1 Lidmaatschapsvormen en contributies

Naast het gewone lidmaatschap heeft de helft van de verenigingen ook een specifiek lidmaatschap voor trainen en wedstrijden. Een derde van de verenigingen heeft specifieke lidmaatschappen jeugdleden, senioren en donateurs. Onder andere lidmaatschappen worden ‘erelidmaatschappen’ ‘topsport’ ‘lidmaatschap voor teams’ ‘ontspanning’ verstaan (figuur 5.1).

**Figuur 5.1 Soorten lidmaatschappen (% verenigingen; 2013 n=107, 2010 n=126)**



De hoogte van de contributie loopt in de meeste gevallen op vanaf de jeugd tot een periode van het seniorenlidmaatschap (tabel 5.1), daarna loopt die weer af. 65+-ers betalen minder dan de seniorleden van 18 jaar en ouder. In het algemeen is de contributie hoger bij de teamsporten hoger dan bij de andere sporten. Behalve voor de jeugd tot 7 jaar zijn de contributies vergeleken met 2010 iets gestegen.

**Tabel 5.1 Contributiehoogte afgelopen jaar in euro's (gemiddeld per vereniging )**

	Eindhoven 2013	Grootte			Team n=32	Soort	Individueel n=35	Aard	
	n=99	Klein	Middel	Groot		Semi-		Binnensport	Buitensport
		n=52	n=16	n=31		individueel		n=32	n=52
7 jaar en jonger	62	20	107	71	89	54	40	59	63
8 t/m 11 jaar	76	39	123	84	112	71	45	78	78
12 t/m 17 jaar	105	51	205	108	124	141	67	97	117
18 t/m 65 jaar	135	91	209	164	144	177	107	122	153
66 jaar en ouder	121	81	195	139	116	182	99	97	138

In 2012 heeft 42% van de verenigingen een contributieverhoging doorgevoerd. Dit gebeurde onder grote verenigingen vaker (55%) dan bij kleine verenigingen (33%). De verhoging van de contributie varieert van 1% tot 25%, de gemiddelde stijging bedraagt 7%. De helft van de verenigingen hanteert een verhoging van 5% of minder (tabel 5.2).

**Tabel 5.2 Doorgevoerde contributieverhoging afgelopen jaar (% verenigingen)**

	Eindhoven 2010	Eindhoven 2013	Grootte			Team n=35	Soort	Individueel n=38	Aard	
	Totaal	Totaal	Klein	Middel	Groot		Semi-		Binnensport	Buitensport
	n=60	n=107	n=54	n=18	n=33		individueel		n=35	n=55
	41	42	33	44	55	37	45	45	40	45

## 5.2 Financiële positie

De helft van de verenigingen in Eindhoven spreekt van een (zeer) gezonde financiële positie (tabel 5.3). Dit percentage ligt iets lager dan het landelijke cijfer (65%). Grote verenigingen zijn somberder (18%) over de financiële positie van de club dan de kleine verenigingen (10%), maar het verschil is niet groot. Dit geldt ook voor de buitensportverenigingen ten opzichte van de binnensportverenigingen.

**Tabel 5.3 Financiële positie van de club (% verenigingen)**

	Eindhoven 2010	Eindhoven 2013	Grootte			Aard	
	Totaal	Totaal	Klein	Middel	Groot	Binnensport	Buitensport
	n=118	n=107	n=54	n=18	n=33	n=35	n=55
Zorgwekkend	3	3	4	6	0	3	4
Minder gezond	11	9	6	6	18	6	15
Redelijk	29	36	43	22	33	40	27
Gezond	49	46	41	56	45	37	53
Zeer gezond	8	7	7	11	3	14	2

## 6. Vitaliteit sportverenigingen

Bij de vitaliteit van verenigingen gaat het om een aantal belangrijke zaken die het functioneren van een vereniging mogelijk maken: de leden, het kader, de accommodatie en de financiën. Onder het goed functioneren van een sportvereniging wordt in deze rapportage verstaan:

*Een vereniging is nu en in de toekomst goed in staat zijn de eigen sport(en) aan te bieden aan de eigen en potentiële leden.*

In dit licht worden deze vier thema's uitgebreid onder de loep genomen in de volgende paragrafen.

### 6.1 Thematisch overzicht

#### Leden

In het beleid van de Eindhovense verenigingen is behoorlijk wat aandacht voor ledenwerving en ledenbehoud. Voor de helft van de verenigingen is het een speerpunt van beleid voor het komende jaar. Het is tevens een belangrijk onderwerp in de beleidsplannen van verenigingen. De aandacht voor ledenbehoud en -werving is voor veel verenigingen van belang, aangezien behoud en werving van leden door de meeste verenigingen als een belangrijk knelpunt worden gezien. Die bezorgdheid lijkt de laatste jaren iets te zijn toegenomen bij de Eindhovense verenigingen. De verenigingen maken zich zorgen over de geringe aanwas van leden, het dalend ledental, het behoud van leden en teams, en de vergrijzing. Ledenwerving is samen met sponsoring de belangrijkste activiteit waar de Eindhovense verenigingen graag professioneel in worden ondersteund.

Hoewel de verenigingen zich zorgen maken over het ledental, is bij de helft van de verenigingen het aantal leden toegenomen; een derde heeft te maken met een dalend ledental. Bij driekwart van de verenigingen is de opkomst bij trainingen en toernooien hoog en driekwart van de verenigingsbestuurders is van mening dat de meeste leden zich sterk betrokken voelen bij de vereniging. De bezorgdheid om de betrokkenheid van leden is minder dan in 2010. Het ledental en de betrokkenheid van leden zijn beide indicatoren, die iets zeggen over de vitaliteit van sportverenigingen.

Voor de toekomst verwacht een vijfde van de verenigingen een stijging en één op de tien een daling van het aantal leden. Verenigingen willen graag groeien. Van alle verenigingen heeft 60% een groeiambitie voor 2015. Deze verenigingen hebben de ambitie om hun ledenbestand met gemiddeld 42% te laten groeien in de komende vijf jaar. De vraag blijft wat verenigingen van deze ambitie kunnen realiseren. In het algemeen nam per vereniging in Eindhoven het aantal leden met 3,6 toe in 2012/2013. Dit is iets lager dan het landelijke gemiddelde (vijf leden).

#### Kader

Veel verenigingen draaien volledig op vrijwilligers. Bij een kwart van de verenigingen zijn betaalde medewerkers actief. Zij worden vooral ingezet voor sporttechnische taken. In de toekomst zal dit nauwelijks veranderen, aangezien een gering aantal verenigingen (6%) het komende seizoen meer betaalde krachten wil aanstellen. Slechts 11% van de verenigingsbestuurders vindt verder dat meer betaalde krachten de vereniging ten goede zouden

komen. De meeste bestuurders (78%) vinden dat het een vereniging van vrijwilligers is en dat ook moet blijven.

Hoewel veel verenigingen zich zorgen maken over het kader (tekort aan kader/vrijwilligers en het vinden van geschikte vrijwilligers) ervaart een relatief kleine groep verenigingen (13%) echt een tekort aan vrijwilligers. 71% van de verenigingen geeft aan over voldoende trainers te beschikken. Hoewel er in beleidsplannen nog veel aandacht is voor vrijwilligersproblematiek, lijkt deze problematiek in 2013 iets minder prominent te zijn dan in 2010. Het is momenteel het derde knelpunt. Er is minder ondersteuningsbehoefte op dit terrein en het zit niet in de top 3 van speerpunten voor het komende jaar.

### **Accommodatie**

In vergelijking met andere zaken maken de verenigingen zich iets minder zorgen over de accommodatie. De verenigingen maken zich dan met name zorgen over het onderhoud en de kwaliteit. Driekwart van de verenigingen geeft aan dat de accommodatie in goede staat verkeert. Twee derde van de verenigingen kan nog jaren vooruit met de huidige accommodatie op de huidige locatie. Zaken als financiering, exploitatie, onderhoud van de accommodatie en/of het clubhuis verlopen naar wens en zijn helder.

Van de verenigingen die gebruikmaken van een buitensportaccommodatie deelt driekwart deze met anderen, zoals sportverenigingen en individuen. Twee derde van deze verenigingen geeft aan wel eens last te hebben van diefstal of vernieling aan de buitensportaccommodatie. Bij het overgrote deel gaat dit om enkele keren per jaar of minder.

### **Financiën**

De helft van de Eindhovense verenigingen beschouwt de financiële positie van de club als (zeer) gezond, 12% spreekt over een minder gezonde tot zorgwekkende situatie. Landelijk gezien zijn verenigingen iets optimistischer over hun financiële positie: gemiddeld 65% spreekt van een (zeer) gezonde financiële situatie en gemiddeld 8% zegt minder gezond te zijn.

Twee derde van de verenigingen met knelpunten maakt zich zorgen om de financiën. Financiën is, na de ledenproblematiek, het meest voorkomende knelpunt. De belangrijkste problemen zijn de stijgende huurprijzen/kosten en het gebrek aan sponsors.

Met name bij het werven van sponsors hebben verenigingen behoefte aan ondersteuning.

Ondanks de knelpunten is de helft van de verenigingen positief gestemd over de toekomst. Van alle verenigingen is 8% (zeer) somber gestemd over de toekomst van de club. Zij zijn met name somber gestemd, omdat ze te maken hebben met een dalend ledental. De verenigingen die de toekomst zonnig tegemoet zien, geven veelal als reden op dat ze te maken hebben met een groeiend ledental, met betrokken leden en enthousiasme in de club.

## **6.2 Vitaliteitsindex**

Om de in de vorige paragraaf genoemde thema's in samenhang te beschouwen is ervoor gekozen een *vitaliteitsindex* op te stellen. Deze index is opgebouwd uit zeven variabelen die iets zeggen over een van de vier leidende thema's op het gebied van de verenigingsvitaliteit (tabel 6.1). Wanneer een vereniging aan minder dan drie van deze aspecten voldoet, dan wordt deze door ons als onvoldoende beschouwd. Bij het voldoen aan drie of vier toetsingspunten bevindt de vereniging zich in een matig vitale staat. Een vereniging wordt als vitaal beschouwd wanneer



zij op vijf of zes aspecten positief scoort. Verenigingen die aan alle punten voldoen worden beschouwd als zeer vitaal.

**Tabel 6.1. Opbouw van de vitaliteitsindex**

Thema	Aspect	% verenigingen dat voldoet aan aspect n=99
Leden	Een stabiel of groeiend ledental	68
	Hoge opkomst bij trainingen, instuiven, toernooien, e.d.	73
Kader	Voldoende trainers	73
	Voldoende vrijwilligers	86
Accommodatie	De accommodatie verkeert in goede staat	79
	Vereniging kan nog jaren vooruit met de accommodatie	67
Financiën	Een (zeer) gezonde financiële positie	55

In tabel 6.2 valt af te lezen dat bijna driekwart van de verenigingen in Eindhoven (71%) vitaal is en de komende jaren goed in staat lijkt te zijn de eigen sport aan te bieden aan eigen en potentiële leden. Een opmerkelijke stijging ten opzichte van 2010 (59%). Relatief meer grote dan middelgrote verenigingen zijn matig vitaal (32% versus 6%). Middelgrote verenigingen zijn het vitaalst. 17% van de middelgrote verenigingen blijkt op basis van de vitaliteitsindex zeer vitaal te zijn. Daarmee scoren ze beter dan de kleine verenigingen (8%). Binnen- en buitensportverenigingen lijken in vergelijkbare mate vitaal te zijn.

**Tabel 6.2. Vitaliteitscores sportverenigingen gemeente Eindhoven (% verenigingen)**

	Totaal		Grootte			Aard	
	2010	2013	Klein	Middel	Groot	Binnensport	Buitensport
	n=113	n=99	n=48	n=18	n=31	n=32	n=52
Onvoldoende	10	6	6	11	3	9	6
Matig	32	23	25	6	32	22	23
Vitaal	47	61	60	67	55	59	62
Zeer vitaal	12	10	8	17	10	9	10

De vitaliteitsindex, zoals deze in deze studie is geconstrueerd, correspondeert met het gevoel dat verenigingsbestuurders zeggen te hebben over de toekomst van de vereniging. Dit blijkt uit het feit dat vitale verenigingen in grotere mate (60%) de toekomst (zeer) zonnig inzien dan de verenigingen die matig vitaal zijn volgens de index (35%). Toch zien vier van de zes verenigingen die onvoldoende vitaal zijn, de toekomst zeer zonnig in. Geen enkele zeer vitale vereniging geeft aan de toekomst somber in te zien (cijfers niet in tabel).



## Bijlage 1 Algemeen

Verdeling verenigingen naar achtergrondkenmerken.

**Tabel B1. Tak van sport**

Sporttak	Aantal verenigingen		Sporttak	Aantal verenigingen	
	2010	2013		2010	2013
Tennis	10	9	Klimsport	2	1
Volleybal	9	9	Midgetgolf	2	1
Voetbal	11	7	Overige Watersport	2	1
Gymnastiek/ Turnen	2	6	Paardensport	1	1
Jeu de boules/ Petanque	3	5	RC Modelbouw	1	1
Aangepaste sporten	5	4	Schaatsen/IJssport	2	1
Badminton	6	4	Schaken	1	1
Zaalvoetbal	1	4	Schermen	1	1
Zwemmen	3	4	Schoonspringen		1
Duiksport	2	3	Senioren sport		1
Golf		3	Skiën/ snowboarden		1
Handboogschieten	2	3	Survival		1
Hockey	2	3	Taekwondo	2	1
IJshockey	1	3	Tafeltennis	5	1
Atletiek	2	2	Triatlon	1	1
Boksen		2	Ultimate Frisbee	1	1
Bridge	4	2	Vecht- en verdedigingssport	1	1
Denksport		2	Wandelsport	2	1
Honk- en softbal	1	2	Zeilen	1	1
Korfbal	2	2	American Football	1	
Roeien	2	2	Bechterewoefeningen	1	1
Vliegsport	1	2	Dans	1	1
Basketbal	2	1	Fietsen/ Wielrennen	2	
Beachvolleybal	1	1	Go	1	1
Biljart	1	1	hondensport	1	1
Bowlen		1	Modelzweefvliegen	1	2
Bowls	1	1	Multi- of omnisport	5	
Dynamic Tennis	2	1	Onderwatersport	1	3
Handbal	1	1	Schietsport	1	1
Hardlopen/trimmen	1	1	Turnen	1	4
			Windsurfen (wind- en		
hengelsport	2	1	kitesurfen)	1	1
IJsstoksport	1	1			
Kanosport	3	1	Totaal	126	112

**Tabel B2. Binnen-/buitensport**

	2010		2013	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Binnensport	47	39	36	38
Buitensport	67	56	52	55
Beiden	6	5	7	7
Totaal	120	100	112	100

**Tabel B3. Soort sport**

	2010		2013	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Team	38	30	37	37
Semi-individueel	37	30	23	23
Individueel	50	40	40	40
Totaal	125	100	100	100

**Tabel B4. Totaal aantal leden en donateurs**

	2010		2013	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Klein (= < 100 leden)	66	56	56	51
Middel (101-250 leden)	17	14	19	17
Groot (> 250 leden)	35	30	34	31
Totaal	118	100	109	100

**Tabel B5. Eigen kantine**

	2010		2013	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Ja	33	26	36	32
Min of meer (deelt met anderen)	12	10	8	7
Nee	81	64	68	61
Totaal	126	100	112	100



Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht | Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht  
T +31 (0)30 721 02 20 | [info@mulierinstituut.nl](mailto:info@mulierinstituut.nl) | [www.mulierinstituut.nl](http://www.mulierinstituut.nl)